

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2013 – 2014

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Martin Kasal, DiS.

Efektivita využití přeshraniční spolupráce jednotek PO

v podmínkách Karlovarského kraje

Praha 2014

Vedoucí Bakalářské práce: PhDr. Libor Zikeš

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2013 - 2014

BACHELOR THESIS

Martin Kasal, DiS.

**The effectiveness of the use of cross-border
cooperation firefighters in terms of the Karlovy Vary
Region**

Prague 2014

The Bachelor Thesis Work Supervisor: PhDr. Libor Zikeš

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená Bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 28. 2. 2014

Kasal Martin

Poděkování

Chtěl bych poděkovat PhDr. Liboru Zikešovi za cenné rady, podněty a připomínky při zpracování mé Bakalářské práce.

Anotace

Záchranné složky patří dlouhodobě k nejdůvěryhodnějším profesím z pohledu běžných obyvatel země. Poskytování pomoci je považováno za záruku bezpečnosti ve státě. Společně s volným pohybem přes hranice mezi členskými státy Shengenského prostoru, kam patří i Česká republika, je stále častější i potřeba vzájemné pomoci mezi záchrannými složkami na obou stranách hranic. Tato práce popisuje fungování záchranných složek v České republice a Spolkové republice Německo, přibližuje podmínky možnosti využití spolupráce při řešení následků mimořádných událostí na území jednotlivých států v rámci Karlovarského kraje a jeho příhraničí. Autor se zaměřuje na možnosti samotného vyžádání pomoci ze strany záchranných složek. Prostřednictvím případové studie je řešeno zvýšení efektivity při koordinaci povolávání přeshraniční pomoci v rámci dohod o spolupráci.

Klíčové pojmy

Hasičský záchranný sbor, jednotky požární ochrany, mimořádná událost, typy mimořádných událostí, přeshraniční pomoc, dohody o spolupráci.

Annotation

Rescue services have always belonged among the most trustworthy professions from the point of view of the country citizens. Providing help is considered to be the guarantee of the safety in each developed country. Due to the free migration of people among countries within the Schengen area, there is a rising need of mutual help among rescue services on both sides of the border. This work describes the work of rescue services in the Czech Republic and in Germany. It focuses on the conditions of the cooperation at the accidents on the territories of both countries within the Carlsbad region and its border area. The author of this work concentrates on possibilities of help request by rescue services. The case study solves the effectiveness increase at the across-border coordination of the help within the cooperation agreements.

Key words:

Accident, border help, cooperation agreements fire brigade, fire rescue units, types of accident.

OBSAH

ÚVOD.....	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 POŽÁRNÍ OCHRANA V ČR.....	10
1.1 Vývoj požární ochrany.....	10
1.1.1 Hasičstvo v Českých zemích do roku 1918.....	10
1.1.2 Hasičstvo v Českých zemích po roce 1918.....	11
1.2 Legislativa a předpisy.....	12
1.3 Hasičský záchranný sbor ČR a jednotky PO.....	14
1.3.1 Jednotky požární ochrany.....	15
1.3.2 Řízení u zásahu a kompetence velitele zásahu.....	18
2 HLAVNÍ ÚKOLY HZS V RÁMCI ZAJIŠTĚNÍ PO.....	19
2.1 Úkoly HZS.....	19
2.1.1 Telefonické centrum tísňového volání 112.....	21
2.1.2 Organizační řízení.....	21
2.1.3 Operační řízení.....	22
2.2 Typy událostí řešených jednotkami PO.....	22
2.2.1 Požár.....	23
2.2.2 Dopravní nehoda.....	25
2.2.3 Živelní pohroma.....	26
2.2.4 Únik nebezpečných chemických látek.....	26
2.2.5 Technická havárie.....	26
2.2.6 Radiační havárie a nehoda.....	27
2.2.7 Ostatní mimořádná událost.....	28
2.2.8 Planý poplach.....	28
2.3 Analýza statistických dat řešených událostí.....	28
3 POŽÁRNÍ OCHRANA V SRN.....	31
3.1 Systém fungování Berufsfeuerwehr a Freiwillige Feuerwehr.....	31
3.1.1 THW.....	32
4 PŘÍHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE JEDNOTEK PO ČR A SRN V KV KRAJI.....	33
4.1 Charakteristika kraje.....	33
4.2 Rizika kraje vyplývající z mimořádných událostí v pořadí závažnosti.....	33
4.3 Struktura HZS Karlovarského kraje.....	34
4.4 Dohody o spolupráci.....	35
4.5 Způsob povolání přeshraničních jednotek PO.....	36
PRAKTICKÁ ČÁST.....	37
5 PŘÍPADOVÁ STUDIE.....	37
5.1 Popis vybraného výzkumného vzorku.....	38
5.1.1 Metodika výzkumu.....	39
5.1.2 Hypotézy výzkumu.....	39
5.2 Realizace případové studie.....	40
5.2.1 Požár v podkroví hotelu v Klingenthalu.....	40
5.2.2 Dopravní nehoda s vyproštěním u Aše.....	44
5.2.3 Požár tržnice v Hraniché.....	46
5.3 Dílčí závěry studie.....	47
6 NÁVRHY ŘEŠENÍ A OPAŘENÍ.....	50
7 ZÁVĚR.....	54
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	56
SEZNAM ZKRATEK.....	58
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	58
SEZNAM PŘÍLOH.....	59

ÚVOD

Záměry spolupráce mezi nejrůznějšími subjekty v přeshraniční rovině jsou deklarovány prakticky denně. Týká se to jak osobního života, tak pracovního či vědeckého života všech obyvatel země. Vznikem a prohlubováním fungování Evropské unie stále častěji dochází k centralizaci postupů a záměrů prakticky ve všech odvětvích. Bezpečností oblast není výjimkou. Zajištění bezpečnosti ve státě je zaručeno fungováním Integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“), jehož základní složkou jsou i jednotky požární ochrany. Ty v rámci svých hlavních úkolů dbají o zachování pocitu bezpečí především před přírodními vlivy. A stejně jako v osobním či obchodním světě postupně mizí hranice mezi státy, tak se vytrácejí i hranice mezi zajištěním požární ochrany v rámci přeshraniční spolupráce.

Tato bakalářská práce s ohledem na rozsah nemůže popsat problematiku zajištění bezpečnosti v celé své oblasti. Zaměřuje se na efektivitu využití této přeshraniční spolupráce na úrovni jednotek požární ochrany (dále jen „jednotky PO“) a to konkrétně v Karlovarském kraji. Ten svou polohou nejzápadnější části v České republice více než polovinou svých hranic sousedí se Spolkovou republikou Německo. Je zde tak velmi vysoký předpoklad, že využití přeshraniční spolupráce jednotek požární ochrany je a bude aktuální a především reálné. Protože práce má zhodnotit efektivitu využívání pomoci výhradně u jednotek požární ochrany, v teoretické části se zaměřuje výhradně na tuto základní složku Integrovaného záchranného systému. Stručně představí historický vývoj zajištění požární ochrany, detailněji se zaměří na hlavní úkoly Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „HZS ČR“), který je dominantním nositelem zajištění bezpečnosti v oblasti požární ochrany ve státě. Práce dále popisuje typy jednotlivých událostí, které jednotky požární ochrany v rámci své působnosti řeší a analyzuje jejich četnost. Přibližuje rovněž systém fungování zajištění požární ochrany v sousedním Německu a rovněž pak platné dohody a ujednání o vzájemné spolupráci.

V praktické části pak formou příkladové studie zkoumá konkrétní příklady přeshraniční spolupráce mezi jednotkami požární ochrany a to jak na území našeho státu, tak na území Spolkové republiky Německo (dále jen „SRN“). Popisuje samotné vybrané události se zaměřením na způsob vyžádání vzájemné pomoci. Právě tento způsob povolávání jednotek požární ochrany je obsažen v hypotézách této práce. Výsledky výzkumu mají potvrdit, zda je možné stávající způsob využívání přeshraniční spolupráce v podmínkách Karlovarského kraje vylepšit a přinést návrhy na zvýšení její

efektivitu. Návrhy a opatření zvýšení efektivity se musí zaměřit na všechny oblasti v rámci přeshraniční pomoci, tedy nejen na způsob povolávání či vysílání jednotek PO, ale i na jejich další vzájemnou kooperaci. Především v rámci odborné přípravy a obsluhy věcných prostředků požární ochrany.

TEORETICKÁ ČÁST

1 POŽÁRNÍ OCHRANA V ČR

1.1 Vývoj požární ochrany

S objevem ohně člověk přišel nejen na velmi dobrý prostředek pro svůj život, zároveň ale získal do rukou nástroj, který nebylo snadné zkrotit. Od prvopočátku používali lidé oheň pro zahřátí, pro úpravu jídla, pro ochranu před zvěří. Zároveň ale přišli i na to, že oheň může ničit, že může být velmi nebezpečnou zbraní. A protože zjistili, co vše může oheň způsobit, ať už neúmyslně, tak i s cizím přispěním, bylo nutné hned od začátku používání ohně zajistit i správnou ochranu. V historii je tak možné najít první zmínky o organizovaných skupinách určených na zdolávání požárů již ve starém Římě či Alexandrii. Zmiňuje to ve své knize Wallington o historii hasičů.¹ Tyto vytvořené skupiny lidí měly za úkol bdít a hlídat, zda v tehdejších městech nezačalo hořet. Skupiny dostávaly pravidelnou mzdu, byly vycvičeny a vybaveny potřebnou výstrojí, především vědry na vodu, žebříky a sekerami. Organizačně byly rovněž rozděleny například na ty, kteří vědry obstarávali donášku vody, dále na ty, kteří vědra vylévaly do ohně, ale měly mezi sebou například i zdravotníky.

V evropských dějinách je průkopníkem zajištění požární ochrany Anglie. Jako první se začala touto otázkou zabývat i po stránce legislativní, kdy už v 11. století začal na jejím území platit zákon, který prikazoval v nocích uhasit svíčky a veškerý otevřený oheň. Zároveň zde začaly vznikat první hasičské sbory a tento trend se rozšířil i do zbytku Evropy. Ve Francii například Napoleon Bonaparte zavedl jednu ze svých armádních divizí jako hasičskou. Sbory byly opět řádně vybavené a cvičily pro případ požárů. Organizace a vedení hasičských sborů se dostala i do Českých zemí, kde byla stejně jako v okolních státech hojně využívána.

1.1.1 Hasičstvo v Českých zemích do roku 1918

Velmi významnou úlohu v boji s ohněm měly v historii hasičstva na území dnešní České republiky nejrůznější cechy. Právě cechy se začaly organizovat v přípravě na zdolávání požárů a byly jim svěřeny úkoly požární ochrany a to především různými měšťanskými instrukcemi. Odtud už byl jen kousek od založení prvních profesionálních

¹ WALLINGTON, N. *Světová encyklopedie Hasičské automobily & historie hasičství*, Dobřejšovice: Rebo Productions CZ, spol. s r. o., 2005, s. 16. ISBN 80-7234-413-7.

sborů. Jako první je v historii považován sbor v Praze, který tvořili tehdejší metaři. Ti měli k dispozici ruční či parní požární stříkačky a byli vycvičeni je používat. Postupně odpadala povinnost metařů a stali se tak plně profesionálními hasiči. Druhý takto organizovaný hasičský sbor placený městskou pokladnou vznikl v Brně. Sbory byly vedeny s vojenskou kázní a udržovali nepřetržitou pohotovost.

V menších městech a obcích, kde neměli dostatek peněz na zřízení placených hasičů, se začaly sdružovat dobrovolné spolky. Tvořili je nadšenci, kteří věnovali svůj volný čas a hlavně i prostředky, aby se navzájem vybavili dostupnými pomůckami pro boj s ohněm. Kromě toho pomáhali i při dalších mimořádných katastrofách, především při povodních. Za jako vůbec první založený dobrovolný spolek hasičů je považován ve Velvarech, který letos slaví 150 let. Měst a obcí, kde pracovaly dobrovolné spolky, bylo výrazně víc, než velkých měst s placenými hasiči, většinu požární ochrany tak na území tehdejší habsburské monarchie zajišťovali právě dobrovolníci. Už v té době se začaly dobrovolné sbory sdružovat do jednotných organizací. Některé z nich, jako Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska či Moravská hasičská jednota přetrvaly s určitými obměnami dodnes. Tehdejší Zemská ústřední hasičská jednota království Českého sdružovala přes pět set padesát sborů a přes 32 tisíc aktivních členů. Podle Nitry to bylo největší podobné hasičské sdružení v Evropě.²

1.1.2 Hasičstvo v Českých zemích po roce 1918

Po vzniku samostatného Československého státu převzaly nové československé úřady celou řadu institucí a zvyků z dob monarchie. Stejně tak, jako zůstalo zachované četnictvo se svým uspořádáním a svými četnickými stanicemi, dál pokračovaly i hasičské sbory. A to jak ty placené, tak i dobrovolné, včetně sdružení. Sbory byly zřizovány obecními nebo městskými úřady, každá obec vydával svůj požární řád. V období druhé světové války byla činnost těchto sborů poněkud utlumena, omezila se pouze na hašení požárů. Ve městech nad 50 tisíc obyvatel se shromažďoval materiál pro hasební práce a nařízením vznikala v těchto městech povinnost zřídit placený hasičský sbor. Tuto povinnost v poválečném období zajistil zákon z roku 1950, o ochraně před požáry a jinými živelnými pohromami. Zajištění požární ochrany byla svěřena národním výborům. Reorganizaci zajištění požární ochrany v tehdejší Československé socialistické republice přinesl zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. Ten je s různými změnami platný dodnes.

² NITRA, J. *Oheň a lidé v českých zemích do roku 1895*, Nové Město nad Metují: Vydavatelství Hasiči s.r.o., 2010, s. 82. ISBN 978-80-904606-0-7.

1.2 Legislativa a předpisy

Činnost požární ochrany je v současné době v České republice po legislativní stránce upravena zákony a dalšími podzákonnými normami, především nařízeními vlády a vyhláškami. Dalším významným pramenem práva v rámci zajištění požární ochrany jsou nařízení a vyhlášky krajů a obcí. Jedná se především o požární řády či stanovení požárně poplachových plánů krajů.

Základní právním předpisem je zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. „*Účelem zákona je vytvořit podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech stanovením povinností ministerstev a jiných správních úřadů, právnických a fyzických osob, postavení a působnosti orgánů státní správy a samosprávy na úseku požární ochrany, jakož i postavení a povinností jednotek požární ochrany.*“³ Základem pro zajištění požární ochrany ve státě a rovněž základní povinností každého občana je podle tohoto zákona chovat se tak, aby nezpůsobil požár či jinou mimořádnou událost a neohrozil život a zdraví sebe a ostatních.

Zkušenosti při řešení následků katastrofálních povodní v roce 1997 utvrdili v potřebě ucelit řízení požární ochrany i po legislativní stránce. Prakticky to znamenalo vznik Integrovaného záchranného systému, jak uvádí Hanuška.⁴ Po legislativní stránce to znamenalo vznik několika zákonů. Těmi nejpodstatnějšími jsou zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (zákon o IZS), dále pak zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a změně některých zákonů (krizový zákon) ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 241/2000 Sb. o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.

Zatímco zákon o IZS pojednává především o organizování jednotlivých složek systému při řešení mimořádných událostí, krizový zákon je zaměřen na souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů. Zaměřuje se na následnou analýzu a také na vyhodnocení bezpečnostních rizik. Pro zajištění nezbytné dodávky zboží, prací či služeb v přímé souvislosti s řešením krizových stavů, tedy stavu nebezpečí, stavu nouze a stavu ohrožení státu, uvádí povinnosti vlády a dalších správních orgánů navazující zákon o hospodářských opatřeních.

³ Úvodní ustanovení, Zákon č. 133/1985 Sb. o požární ochraně (o požární ochraně). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1985, s. 674. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

⁴ HANUŠKA, Z., *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana, Modul I.*, Praha. MV-Generální ředitelství HZS ČR, 2010, s. 4. ISBN 978-80-86640-59-4.

Fungování samotného Hasičského záchranného sboru České republiky řeší především zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Ten především zřizuje samotný Hasičský záchranný sbor ČR, jehož **základním posláním**⁵ je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech. Zákon pak kromě dalšího řeší práva a povinnosti příslušníků sborů při řešení mimořádných událostí.

Další právní prameny a normy potřebné pro legislativní zajištění požární ochrany už jen výčtem:

- Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška MV ČR č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a o státním požárním dozoru, ve znění pozdějších předpisů (o požární prevenci)
- Vyhláška MV ČR č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška MV ČR č. 323/2001 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění vyhlášky č. 433/2004 Sb. Vyhlášky č. 564/2004Sb. a vyhlášky č. 657/2004 Sb. a vyhláška č. 297/2005 Sb., ve znění posledních předpisů
- Vyhláška MV ČR č. 49/2003 Sb., o technických podmínkách požární techniky, ve znění posledních předpisů
- Vyhláška MV ČR č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb., ve znění posledních předpisů
- Vyhláška MV ČR č. 255/1999 Sb., o technických podmínkách věcných prostředků požární ochrany, ve znění nařízení vlády č. 352/2000 Sb., ve znění posledních předpisů
- Vyhláška MV ČR č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění ochrany obyvatelstva ve znění posledních předpisů
- Vyhláška MV ČR č. 383/2000 Sb., kterou se stanoví zásady pro stanovení zóny havarijního plánování a rozsah a způsob vypracování vnějšího havarijního plánu

⁵ §1, Zákon č. 238/2000 Sb. o Hasičském záchranném sboru České republiky a změně některých zákonů (o Hasičském záchranném sboru). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, s. 3454. Dostupné z <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

pro havárie způsobené vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky, ve znění posledních předpisů

- Nařízení vlády č. 34/1986 Sb., o jednorázovém mimořádném odškodňování osob za poškození na zdraví při plnění úkolů požární ochrany, ve znění nařízení vlády č. 168/1989 Sb., nařízení vlády č. 195/1995 Sb. a nařízení vlády č. 497/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů

1.3 Hasičský záchranný sbor ČR a jednotky PO

HZS ČR byl zřízen zákonem o Hasičském záchranném sboru České republiky. Jeho základním posláním je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat pomoc při mimořádných událostech. Zákon o HZS nabyl účinnosti 1. 1. 2001, kdy centralizoval dosud zavedené HZS okresů do krajských útvarů. Došlo ke sjednocení struktury všech sborů v republice a k sjednocení jejich řízení na krajské úrovni. Sídlem každého HZS je krajské město, v čele krajského sboru je pak ředitel HZS kraje.

Sbor je tvořen:

- generálním ředitelstvím HZS, který je součástí Ministerstva vnitra a v jehož čele stojí generální ředitel
- hasičskými záchrannými sbory krajů, jejichž územní obvod je shodný s územním obvodem vyššího samosprávného celku
- záchrannými útvary
- Střední odbornou školou požární ochrany a Vyšší odbornou školou požární ochrany ve Frýdku-Místku.

Při plnění svých úkolů spolupracuje HZS ČR se správními úřady a jinými státními orgány, orgány samosprávy, právníckými a fyzickými osobami, s mezinárodními organizacemi a zahraničními subjekty. Hlavním předmětem této spolupráce je především přesné vymezení práv a povinností při vzájemném poskytování pomoci a předávání informací při mimořádných událostech. Sbor je rovněž oprávněn uzavírat jménem České republiky se všemi výše uvedenými subjekty vzájemné dohody, které specifikují konkrétnější podmínky a způsob vzájemné spolupráce. Dané úkoly HZS ČR plní příslušníci sboru ve **služebním poměru**⁶ obdobnému poměru příslušníků Policie ČR

⁶ § 1, Zákon č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (služební zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2003. s. 5850. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

a občanští zaměstnanci v poměru pracovním. Celkové početní stavy příslušníků i občanských zaměstnanců sboru stanovuje vláda.

1.3.1 Jednotky požární ochrany

Mezi základní složky IZS patří společně s Hasičským záchranným sborem ČR také **další jednotky požární ochrany**⁷. Jsou to:

- sbory dobrovolných hasičů a jednotky SDH obcí
- profesionální a dobrovolné jednotky HZS podniků
- požární hlídky.

Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce (JSDHo) je zřizována obcí jako její organizační složka. Plní stejné úkoly jako jednotka HZS. Zřízení JSDHo je zakotveno v zákoně o požární ochraně a obce mohou mít i několik jednotek sboru dobrovolných hasičů. Stejně tak mohou uzavřít dohodu o zajištění požární ochrany na území obce s jinou obcí nebo s HZS. Financování JSDHo provádí obec ze svého rozpočtu za využití příspěvků z kraje a ze státního rozpočtu formou účelových dotací.

Některé právnické osoby či podnikající fyzické osoby mají takovou míru požárního nebezpečí, že jim vzniká povinnost zřídit jednotku HZS podniku (HZSp), případně JSDH podniku (JSDHp). Tyto jednotky tvoří zaměstnanci podniku jako svou hlavní nebo vedlejší práci. Podniková jednotka je pak hrazena z prostředků zřizovatele.

Je-li to zdůvodnitelné z hlediska nižšího požárního rizika, může HZS kraje stanovit obci nebo právnické osobě povinnost zřídit místo jednotky SDH obce nebo jednotky SDH podniku **požární hlídku**⁸. Ta má za úkol především ohlásit mimořádnou událost.

Jednotky požární ochrany mají operační hodnoty, která je stanoveny na základě požadované maximální doby výjezdu jednotku a její územní působností.

⁷ § 67, § 68, § 69. Zákon č. 133/1985 Sb. o požární ochraně (o požární ochraně). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1985, s. 674. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

⁸ SKALSKÁ, K. *Požární ochrana*, Praha, MV-Generální ředitelství HZS ČR, 2010, s. 23. ISBN 978-80-86640-59-4.

Tabulka č. 1 Operační hodnoty kategorií jednotek PO:

	Kategorie JPO pro účely plošného pokrytí					
	JPO I	JPO II	JPO III	JPO IV	JPO V	JPO VI
Doba výjezdu (min)	2	5	10	2	10	10
Územní působnost (min)	20	10	10	X	X	X
Druh JPO	HZS	JSDH obce	JSDH obce	HZSp	JSDH obce	JSDHp

Zdroj: autor práce, 2014 (vlastní řešení)

JPO I, JPO II a JPO III mají územní působnost, neboli jejich působnost přesahuje katastrální území obce, ve které jsou dislokovány. JPO IV, JPO V a JPO VI mají místní působnost, neboli zasahují na území svého zřizovatele. Pro ucelení dosud popsaného rozdělení jednotek PO do jednotlivých kategorií poslouží následující výčet.

Pro účely plošného pokrytí se jednotky požární ochrany dle platné legislativy dělí na jednotky:

a) s územní působností zasahující i mimo území svého zřizovatele

- **kategorie JPO I** - jednotka hasičského záchranného sboru kraje s územní působností zpravidla do 20 minut jízdy z místa dislokace a dobou výjezdu do 2 minut,
- **kategorie JPO II** - jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s členy, kteří vykonávají službu jako svoje hlavní nebo vedlejší povolání, s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace a dobou výjezdu do 5 minut,
- **kategorie JPO III** - jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s členy, kteří vykonávají službu v jednotce požární ochrany dobrovolně, s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace a dobou výjezdu 10 minut.

b) s místní působností zasahující na území svého zřizovatele

- **kategorie JPO IV** - jednotka hasičského záchranného sboru podniku s dobou výjezdu do 2 minut,
- **kategorie JPO V** - jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s členy, kteří vykonávají službu v jednotce požární ochrany dobrovolně s dobou výjezdu do 10 minut,

- **kategorie JPO VI** - jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku s dobou výjezdu do 10 minut.

V dohodě se zřizovatelem mohou být tyto jednotky využívány k zásahům i mimo svůj územní obvod.

Povolání jednotek PO k řešení mimořádné události je stanoveno poplachovým plánem kraje. Ten je přijímán v nařízení kraje a určuje potřebu nasazení sil a prostředků na záchranné a likvidační práce.

Stupně poplachu⁹ jsou podle vyhlášky o zabezpečení IZS rozděleny takto:

- **první stupeň poplachu** (nejnižší) je vyhlášen v případě, že událost ohrožuje jednotlivé osoby, jednotlivý objekt nebo jeho část, jednotlivé dopravní prostředky osobní nebo nákladní dopravy nebo plochy území do 500 m², nebo záchranné a likvidační práce provádí základní složky, které není nutno při společném zásahu nepřetržitě koordinovat,
- **druhý stupeň poplachu** je vyhlášen v případě, že událost ohrožuje nejvýše 100 osob, více jak jeden objekt se složitými podmínkami pro zásah, jednotlivé prostředky hromadné dopravy osob, cenný chov zvířat nebo plochy území do 10 000 m², nebo záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky z kraje, kde MU probíhá, nebo je nutné nepřetržitě koordinovat složky velitelem zásahu při společném zásahu,
- **třetí stupeň poplachu** je vyhlášen v případě, že událost ohrožuje více jak 100 osob a nejvýše 1000 osob, část obce nebo areálu podniku, soupravy železniční přepravy, několik chovů hospodářských zvířat, plochy území do 1 km², povodí řek, produktovody, jde o hromadnou havárii v silniční dopravě nebo o havárii v letecké dopravě, nebo záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky nebo se využívají síly a prostředky z jiných krajů, nebo je nutné nepřetržitě koordinovat složky velitelem zásahu za pomoci štábu velitele zásahu a místo rozdělit na sektory a úseky;
- **zvláštní stupeň poplachu** (nejvyšší) je vyhlášen v případě, že událost ohrožuje více jak 1000 osob, celé obce, plochy území nad 1 km²; záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky IZS, včetně využití SaP z jiných krajů, případně je nutné použít pomoc nebo

⁹ § 20, Vyhláška MV č. 238/2001 Sb. o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, s. 7447. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

prostředky zahraniční pomoci, je nutné nepřetržitě koordinovat složky velitelem zásahu za pomoci štábu velitele zásahu a místo rozdělit na sektory a úseky.

Jednotlivé stupně poplachu vyhlašuje v prvotní fázi na základě dostupných informací operační středisko, stupeň následně potvrdí, případně upraví velitel zásahu podle aktuální situace na místě mimořádné události.

1.3.2 Řízení u zásahu a kompetence velitele zásahu

Místem zásahu je považován prostor, kde dochází k mimořádné události, nebo kde hrozí, že by k ní mohlo dojít. Za záchranné a likvidační práce odpovídá dle Hanušky **velitel zásahu**.¹⁰ Tím je zpravidla hasič – velitel jednotky požární ochrany, která se na místo dostavila jako první. Velení u zásahu si přebírá velitel jednotky s právem přednosti velení. Velitelem zásahu je zpravidla velitel té jednotky, která na místě zásahu vykonává převažující činnost. Při pátrání po osobách tak například velí příslušník policie.

Velitel zásahu řídí záchranné a likvidační práce v místě mimořádné události a koordinuje u zásahu činnost IZS. Při tom má kompetence omezit osobní i vlastnická práva osob dotčených mimořádnou událostí. Může omezit nebo zakázat vstup osob do prostoru místa zásahu, může osoby z tohoto místa vykázat, může nařídit evakuaci osob. Pro potřeby zmírnění nebo odstranění rizik vzniklých při mimořádné události může nařídit odstranění staveb či terénní úpravy. Podle zákona může také vyžadovat **osobní a věcnou pomoc**.¹¹

¹⁰ HANUŠKA, Z., *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana, Modul I.*, Praha. MV-Generální ředitelství HZS ČR, 2010, s. 16. ISBN 978-80-86640-59-4.

¹¹ §20 Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a změně některých zákonů (zákon o IZS). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, s. 3467. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

2 HLAVNÍ ÚKOLY HZS V RÁMCI ZAJIŠTĚNÍ PO

2.1 Úkoly HZS

V rámci své úlohy při zajištění požární ochrany vykonává HZS činnost ve čtyřech oblastech podle svěřené působnosti. Jsou to oblasti působnosti na úseku požární ochrany, úseku IZS, úseku krizového řízení a úseku ochrany obyvatelstva a civilní ochrany. Všechny hlavní úkoly HZS jasně definuje zákon o požární ochraně a jsou rovněž uvedeny na oficiálních internetových stránkách HZS ČR.

Mezi hlavní úkoly na úseku požární ochrany patří:

- zpracování koncepce požární ochrany kraje
- výkon státního požárního dozoru (dotčený orgán státní správy na úseku požární ochrany)
- kontrola plnění nařízení orgánů kraje vydaných na úseku požární ochrany
- odpovědnost za připravenost a akceschopnost jednotek HZS kraje
- zřízení a provoz krajského operačního a informačního střediska společně s telefonním centrem tísňového volání linek 150 a 112
- zabezpečení statistického sledování požárů a mimořádných událostí se zásahy jednotek PO na území kraje
- v rozsahu stanoveném generálním ředitelstvím HZS ČR řízení a organizuje odborné přípravy příslušníků, velitelů jednotek hasičských záchranných sborů podniků, velitelů a strojníků jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí a podniků
- zabezpečení preventivně výchovné, propagační a ediční činnosti na úseku požární ochrany podle zaměření stanoveného generálním ředitelstvím.

Mezi hlavní úkoly na úseku IZS patří:

- zabezpečení plnění úkolů krajského operačního a informačního střediska IZS
- organizace součinnosti mezi správními úřady a obcemi v kraji při zpracování poplachového plánu IZS
- spolupráce při zpracování a aktualizaci povodňových plánů podle zvláštního právního předpisu
- zpracování poplachového plánu IZS kraje
- koordinace záchranných a likvidačních prací a plnění úkolů při provádění záchranných a likvidačních prací stanovených Ministerstvem vnitra a krajským úřadem.

Mezi hlavní úkoly na úseku krizového řízení patří:

- zabezpečení zpracování krizového plánu kraje
- vytváření podmínek pro činnost krizového štábu kraje

- podílet se na plnění úkolů stanovených v krizovém řízení vládou, Ministerstvem vnitra, hejtmanem kraje a krajským úřadem
- podílet se na plnění úkolů v oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy
- podílet se na provádění vzdělávání v oblasti krizové a havarijní připravenosti.

Mezi hlavní úkoly na úseku civilní ochrany patří:

- zabezpečení varování a vyrozumění obyvatel, podílet se na zajištění havarijní připravenosti
- organizovat a koordinovat evakuaci, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva
- organizovat a koordinovat humanitární pomoc
- organizovat hospodaření s materiálem CO
- vést evidenci a provádět kontrolu staveb CO a staveb dotčených požadavky CO v kraji.

2.1 Operační středisko

Každý hasičský záchranný sbor kraje zřizuje svoje operační a informační středisko jako **stálý orgán pro koordinaci složek integrovaného záchranného systému**.¹² V současné době je v celé republice přijatý model krajských operačních středisek, kdy je činnost přenesena do jediného střediska, které řídí všechny jednotky dislokované na celém území kraje. Před centralizací byla operační střediska většinou situována podle okresního rozdělení, případně ještě na menší územní členění.

Operační střediska jsou vybavena technickým zařízením s nepřetržitou obsluhou pro příjem tísňových volání na linku 150 a zároveň na Telefonním centru tísňového volání 112 také pro příjem tísňových volání na evropskou linku 112. Obsluha střediska (operační důstojníci a operační technici) zabezpečuje nejen vyhodnocení přijatých tísňových volání a vyslání potřebných sil a prostředků jednotek požární ochrany k oznámené mimořádné události, ale zabezpečuje i tzv. operační úroveň řízení, což je koordinace nasazování sil a prostředků, informační podpora veliteli zásahu a zprostředkování plnění jeho požadavků, které vznesl z místa zásahu.

¹² §5, Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a změně některých zákonů (zákon o IZS). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, s. 3462. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

2.1.1 Telefonické centrum tísňového volání 112

V roce 1991 Rada Evropských společenství vydala rozhodnutí č. 91/396/EEC ze dne 29. července 1991 o zavedení jednotného evropského čísla tísňového volání. Stalo se tak především z důvodu usnadnění komunikace s tísňovými službami v rámci Evropské unie. Do systému používání jednotné linky 112 se Česká republika zařadila v roce 2004. Realizace zavedení jednotného evropského čísla tísňového volání 112 v České republice proběhla na základě usnesení vlády č. 391/2000 ze dne 19. dubna 2000, ve znění usnesení vlády č. 350/2002 ze dne 3. dubna 2002. Vybudováno bylo 14 telefonních center tísňového volání. Ty od začátku obsluhoval HZS, který je garantem služby linky 112.

Odbavení linky 112 se provádí na pracovištích Telefonických centrech tísňového volání 112 (TCTV 112). Ta jsou (kromě HZS hl. m. Prahy) ve všech krajích společná s krajskými operačními a informačními centry jednotlivých HZS. Operátoři TCTV mohou identifikovat adresu pevné telefonní stanice volajícího či polohu mobilního telefonu při tísňovém volání. Rovněž jsou schopni odbavovat tísňové hovory nejen v češtině, ale i angličtině a němčině, případně dalším cizím jazyce. Systém TCTV 112 provazuje pomocí přenosu informací datovými větami jednotlivá operační střediska základních složek IZS.

2.1.2 Organizační řízení

Činnost jednotek PO je podle svého charakteru rozdělena na organizační a operační řízení. Tak je realizován celý systém řízení jednotek PO – v době organizačního řízení, tedy mezi jednotlivými výjezdy k mimořádným událostem a v době operačního řízení, tedy veškeré činnosti během zásahu jednotek PO při likvidaci mimořádné události. *„Organizační řízení je činnost, kterou lze naplánovat a slouží k zabezpečení činností nutných pro chod jednotek PO. V této době je prováděna mimo jiné odborná příprava příslušníků jednotek PO zařazených do represivní jednotky, údržba a opravy techniky a technických prostředků a mnoho dalšího.“*¹³ Lze tak uvést, že do tohoto typu řízení spadají veškeré činnosti vykonávané mimo samotný zásah. Jednou z hlavních priorit organizačního řízení je příprava na to operační, tedy na řešení mimořádných událostí. Patří sem veškerá školení a výcvik a to jak teoretický, tak i praktický. Organizační řízení je prováděno na základě organizačního řádu. Ten si stanovuje každé HZS kraje po

¹³ ŠENOVSKÝ, M., *Organizace a řízení*, Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, 2006, II. aktualizované vydání, s. 26. ISBN 80-86634-22-12006.

schválení ze strany Generálního ředitelství HZS ČR. Organizace činnosti jednotek PO v kategoriích JPO II., III. a IV. je stanovena vyhláškou, pro jednotky kategorie JPO IV. a VI. pak vnitřními předpisy, kdy tyto vycházejí z nařízení GRŘ pro HZS krajů. Organizační řízení zajišťuje akceschopnost jednotky, tedy stav, kdy může být povolána k zásahu. Pokud dojde k jakékoliv překážce, která by snižovala či zamezovala akceschopnost jednotky, je tato povinna tuto skutečnost okamžitě hlásit na příslušné operační středisko.

2.1.3 Operační řízení

Přechod do operačního řízení je dán vyhlášením poplachu pro jednotku PO. *„Je to činnost jednotek PO prováděná na základě hlášení o mimořádné události. Ke každému druhu mimořádné události jsou přiřazeny síly a prostředky, které pak v závislosti na rozsahu a místě mimořádné události jsou vysílány z jednotlivých stanic. Operační řízení je prováděno na základě požárního poplachového plánu.“*¹⁴ Vyhlášením poplachu tak jednotce začínám zásah. Do operačního řízení tak spadá již doprava na místo zásahu. Činnosti operačního řízení jsou stanovené Bojovým řádem jednotek PO – taktické postupy zásahu, v části obecné zásady na metodických listech 1/O až 14/O. Konec operačního řízení je dán návratem jednotky PO do místa své dislokace.

2.2 Typy událostí řešených jednotkami PO

V rámci záchranných a likvidačních prací během řešení mimořádných událostí se jednotky PO setkávají s nejrůznějšími typy událostí. Vzhledem k potřebě statistického sledování činnosti jednotek PO bylo nutné tyto události sjednotit a stanovit rozsah typů a podtypů. Rozdělení a určení jednotlivých typů řeší interní pokyn generálního ředitele HZS ČR z roku 2006. V současné době evidujeme ve statistickém sledování událostí osm hlavních typů události:

- Požár
- Dopravní nehoda
- Živelní pohroma
- Únik nebezpečné chemické látky

¹⁴ ŠENOVSKÝ, M., *Organizace a řízení*, Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, 2006, II. aktualizované vydání, s. 27. ISBN 80-86634-22-12006.

- Technická havárie
- Radiační havárie a nehoda
- Ostatní mimořádná pomoc
- Planý poplach

2.2.1 Požár

Jako požár je možné definovat nežádoucí hoření, tedy takové hoření, které může způsobit škody na majetku či dokonce na zdraví či životech lidí. Je to tedy přesně definovaná událost dle vyhlášky o požární prevenci: „*Každé nežádoucí hoření, při kterém došlo k usmrcení nebo zranění osob nebo zvířat, ke škodám na materiálních hodnotách nebo životním prostředí a nežádoucí hoření, při kterém byly osoby, zvířata, materiální hodnoty nebo životní prostředí bezprostředně ohroženy*“.¹⁵ Za požár se podle této uvedené definice se také považují výbuchy směsi hořlavých plynů nebo par hořlavých kapalin či prachů s plynným oxidantem. Přitom není rozhodující, zda a kým byl požár likvidován, došlo-li k samouhašení nebo byl-li požár nahlášen příslušnému HZS kraje dodatečně.

Za požár se pro účely statistického sledování nepovažuje:

- a) fyzikální výbuch, výbuch výbušnin, pokud nedojde k hoření materiálu a konstrukcí po výbuchu,
- b) hoření vinutí elektrických točivých strojů elektrickou iniciací, pokud nedojde k rozšíření hoření mimo prostor vinutí,
- c) žhnutí elektrické instalace, pokud nedojde k jeho rozšíření mimo instalaci,
- d) vznícení, ke kterému dochází při výrobě, pokud v technologickém postupu nelze vznik těchto případů vyloučit a jejich likvidace je technicky zajištěna za předpokladu, že nedojde k rozšíření hoření mimo předpokládanou část technologie, nebo pokud jsou specifikovány výhradně jako provozní nehody, za předpokladu, že nesplňují některý ze znaků definice požáru.

Za dále nedošetřovaný požár se považuje požár přírodních porostů (s výjimkou lesních), odpadů, demolic a vraků vozidel, vznícení potravin při vaření a vznícení sazí v komíně, pokud nevznikne škoda na majetku a nedojde k jeho rozšíření, k usmrcení či

¹⁵ § 1, Vyhláška MV č. 246/2001 Sb. o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (o požární prevenci). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, s. 5447. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

zranění osob nebo jejich ohrožení. Zjištěné informace se zadají do programu SSU. Spis o požáru se v tomto případě nezpracovává, pouze se pořídí záznam obsahující informace o události včetně závěru, tj. správnosti naložit s událostí jako s požárem dále nedošetřovaným.

Od počátku vzniku hasičských sborů patří zdolávání požárů mezi nejdůležitější činnost hasičů. Tomu je přizpůsobeno vybavení jednotek PO i jejich odborná příprava.

Požár jako typ události se dále dělí na další podtypy:

Požár nízké budovy – jedná se o požáry obytných, hospodářských, průmyslových i nevyužívaných objektů, které mají maximálně 3 nadzemní podlaží. Patří sem také požáry nejrůznějších chat, chatiček, zahradních objektů, stejně tak požáry bytů v bytových domech.

Požár výškové budovy – zpravidla komplikovanější požáry z hlediska řešení. Jako výšková budova je považován každý objekt, který má více než 3 nadzemní podlaží. Právě kvůli výšce je k těmto požárům přistupováno jako k náročnějším. Taktika vedení zásahu musí počítat s dostupností požární vody do výšky, se ztrátami tlaku, s časem dostupnosti zasahujících hasičů z nástupní plochy až k místu zasaženému požárem s ohledem například na dýchací techniku. Při hlášených požárech výškových budov vyjíždí zpravidla se zásahovými cisternami zároveň i výšková technika. Požár výškové budovy je rovněž požár v bytě bytového domu, který má více než 3 nadzemní podlaží.

Požár dopravních prostředků – do tohoto podtypu patří všechny požáry motorových i nemotorových dopravních prostředků, tedy od provozu na silnicích, po železnici až po letecký prostor. U těchto požárů je nutné brát na zřetel nejen samotné konstrukce dopravních prostředků, ale i převážený materiál. Patří sem i případy, kdy k požáru dojde následkem dopravní nehody. Poté událost není vedena jako dopravní nehoda, ale právě jako požár

Požár průmyslových, zemědělských objektů, skladů – pokud požár zasáhne průmyslový areál a to jak jeho výrobní, skladovací či administrativní část, je zařazen do tohoto podtypu.

Požár shromaždiště osob – typickým příkladem jsou požáry v obchodních domech, tedy místech, kde je předpoklad velkého množství lidí.

Požár podzemních prostorů, kabelových kanálů – jedná se o jedny z nejnebezpečnějších požárů. Typickým rysem je nepřehlednost, špatná orientace a tím velmi vysoké riziko ztráty orientace.

Požáry trafostanic, rozvoden – tento podtyp zahrnuje nejen požáry přímo samostatných eletrorozvoden, často jsou do tohoto podtypu klasifikovány požáry na sloupech s elektrickým vedením.

Požár lesní, polní porost, trávy - tento podtyp zahrnuje veškeré požáry trávy, lesních či polních porostů. Jedná se dlouhodobě o častý jev v jarních měsících. Tyto požáry jsou často v nepřístupném terénu a na jejich likvidaci bývá potřeba speciální technika, například letecké hašení.

Požáry popelnice, kontejner, odpad, ostatní – zde je možné uvést všechny požáry odpadů a to jak volně ložných či v kontejnerech. Do tohoto podtypu se zařazují rovněž požáry, které zasáhnou zvíře nebo člověka.

2.2.2 Dopravní nehoda

Jedná se o stále častější typ událostí, při kterém jednotky PO zasahují. Původně hasičské sbory u dopravních nehod zasahovaly pouze v případech, kdy bylo nutné například hýbat s havarovanými vozidly, dnes jsou voláni prakticky ke každé dopravní nehodě, u které došlo ke zranění účastníků nehody či úniku provozních kapalin. Specifickou činností jednotek PO při dopravních nehodách je vyprošťování zraněných osob z havarovaných vozidel. Na tuto činnost mají jednotky PO jako jediná složka IZS potřebné vybavení a výcvik. Stejně jako u požárů dopravních prostředků je nutné při řešení dopravních nehod nutně věnovat zvýšenou pozornost počtu osob z havarovaných prostředcích a rovněž druhu a množství převáženého materiálu. Za dopravní nehodu je třeba považovat i případ, kdy jednotky pouze dopravní prostředek vyprošťovaly z prostoru mimo komunikaci (odtažení vraků, vozidlo sjeté mimo komunikaci apod.), nebo odstraňovaly pouze drobné následky nehody (očištění komunikace nebo odstranění úniků látek - provozních náplní vozidel apod.)

Tento typ událostí se dále dělí na podtypy:

DN silniční - na všech silnicích, dálnicích a rychlostních komunikacích

DN silniční hromadná - na všech silnicích, dálnicích a rychlostních komunikacích za účasti více než 5 vozidel nebo prostředku hromadné přepravy osob, jestliže v době DN přepravoval 7 a více osob.

DN železniční vč. metra - na všech železničních tratích, včetně vleček.

DN letecká - spojená s leteckou přepravou včetně bezmotorových letadel.

DN ostatní - např. na polních a lesních cestách.

2.2.3 Živelní pohroma

Zásah u události spojený s likvidací následků škodlivě působících sil a jevů vyvolaných plošně přírodními vlivy, které ohrožují životy, zdraví, majetek nebo životní prostředí - povodně, záplavy, deště, vlivem sněhu, námrazy, větrné smrště, sesuvu půdy, zemětřesení apod. Do této kategorie se zařídují zejména události, které jsou spojeny s vyhlášením stavu nebezpečí, stupně povodňové aktivity apod. Do jednotlivých podskupin se zařídí podle převažujícího charakteru.

2.2.4 Únik nebezpečných chemických látek

Zásah u události spojený s nežádoucím uvolněním nebezpečných chemických látek včetně ropných produktů (během výroby, dopravy nebo manipulace) a ostatních látek. Zásah k omezení nebo snížení rizika nekontrolovaného úniku hořlavých, výbušných, žíravých, jedovatých, zdraví škodlivých, radioaktivních a jiných nebezpečných látek, ropných produktů případně ostatních látek do životního prostředí (zemní plyn, kyseliny a jejich soli, louhy, čpavek apod.) včetně závažných havárií dle § 2 zákona o prevenci závažných havárií. Týká se všech nebezpečných chemických látek a také úniků jiných látek.

Dělí se na čtyři další podtypy a to únik plynů (aerosolu), kapalin, ropných produktů a pevných látek. Podle podtypu se přizpůsobuje taktika zásahu a rovněž použité věcné prostředky. Jednotky PO disponují prostředky pro likvidaci úniku v každém prostředí, dle situaci na místě spolupracují s dalšími subjekty.

2.2.5 Technická havárie

Dlouhodobě nejčastější událost, ke které jednotky PO vyjíždějí. S ohledem na četnost těchto zásahů se postupně přizpůsobilo i věcné vybavení jednotek PO, kdy prostředky na zdolávání požárů už dávno nejdou dominantním vybavením zásahových automobilů. Jedná se o zásahy u události vedoucí k odstranění nebezpečí nebo nebezpečných stavů. Množství vykonávané zásahové činnosti jednotek PO v tomto typu se ukazuje i v dělení podtypů:

Technická havárie - odstranění nebezpečí nebo nebezpečných stavů velkého rozsahu či značných následků na zdraví osob, zvířat či majetku (např. destrukce objektu).

Technická pomoc - odstranění nebezpečí nebo nebezpečných stavů menšího rozsahu mimo technologický provoz závodů (mimo dopravních nehod). Jedná se o pomoc

technikou jednotek bez návaznosti jakéhokoliv technologického provozu resp. výroby, např.:

- vyproštění osob z výtahu,
- nouzové otevření bytu,
- odstranění překážek z komunikací i jiných prostor,
- otevírání uzamčených prostorů,
- likvidace spadlých stromů, elektrických vodičů apod.,
- odvětrání prostor,
- záchranu osob a zvířat,
- čerpání, uzavírání a navážení vody,
- asistence při hledání nástražného systému (např. výbušného),
- provizorní nebo jiné opravy,
- vyprošťování předmětů, osob (včetně prací na vodě),
- měření koncentrací.

Technologická pomoc - odstranění nebezpečí nebo nebezpečných stavů v technologickém provozu závodů. Jedná se o pomoc technikou jednotek v určité technologii či provozu zejména podniku jako je např.:

- náhrada havarovaného chlazení,
- nouzová dodávka vzduchu, vody,
- požární asistence,
- dohašování ohnisek po pálení klestu nebo následné dohašování ohnisek požáru lesa,
- ochlazování briket, skládek u těch případů, které nemají znaky definice požáru.

Ostatní pomoc - nelze klasifikovat předchozími druhy. Jedná se např. o odvoz nebo převoz pacienta či lékaře, monitoring vodních toků, kontrola sjízdnosti komunikací (kromě živelních pohrom) apod. i na vyžádání jiné služby (přímo i nepřímo poskytnutá pomoc).

2.2.6 Radiační havárie a nehoda

Tento typ událostí se netýká pouze havárií v zařízeních pracujících s jadernou energií, jednotky PO jsou připravovány a zasahují například při událostech během převozu radiačních materiálu nebo při nálezích předmětů s radiačním zářením. Tento typ událostí není z dlouhodobého hlediska příliš častý.

2.2.7 Ostatní mimořádná událost

Rovněž poměrně málo klasifikovaný typ událostí, do kterého se řadí ty události, které není možné jednoznačně zařadit do ustálených typů. Patří sem například koordinace záchranných prací v rámci IZS. V předchozích letech byla do tohoto typu klasifikována veškerá pomoc, kterou hasiči poskytovali při detekci methanolu v odebraných vzorcích nejčastěji pro potřeby policie.

2.2.8 Planý poplach

Událost, kdy na místě zásahu nebylo potřeba činnosti jednotky PO. Může se jednat o omyl, například o příznaky hoření, ale rovněž i o úmyslné zneužití jednotek PO, kdy je přivolána pod smyšleným důvodem.

2.3 Analýza statistických dat řešených událostí

I když původním posláním hasičů, tedy jednotek PO, bylo zdolávání požárů, postupem doby nejen přibýlo množství dalších typů událostí, u kterých tyto jednotky pomáhaly, ale také došlo ke změně složení v zásahové činnosti. „*Počátkem 70. let se začal měnit podíl zásahové činnosti jednotek požární ochrany ze zásahů u požárů ve prospěch technických zásahů. V současnosti tak většinu činnosti hasičů tvoří vedle samotných požárů také zásahy u dopravních nehod, při živelních pohromách, či zásahy pomocného charakteru jako odstraňování nejrůznějších překážek, vyprošťování osob apod.*“¹⁶ Jednotky PO se tak staly druhem složky, která se specializuje na pomoc téměř veškerého charakteru, někdy jsou označovány i jako nahrazení určitých druhů technických služeb. Přebíraly stále větší kompetence v oblasti přípravy všech územně právních celků na řešení mimořádných událostí veškerého druhu i rozsahu. To bylo zakotveno v roce 1985 v zákoně o požární ochraně, který je po řadě novelizací platný dodnes. Mimo jiné určuje povinnosti fyzických a právnických osob v oblasti požární ochrany a určuje hasičům dohled nad těmito povinnostmi. Další zlom následoval na přelomu tisíciletí, kdy jednotky PO převzaly odpovědnost také za krizové řízení, civilní nouzové plánování, ochranu obyvatelstva a vůbec fungování celého integrovaného záchranného systému.

Rozsah skladby zásahové činnosti je jasně vidět i na množství hlavních úkolů, které jednotky PO vykonávají, a také na množství typů událostí řešených jednotkami PO. Pro

¹⁶ HZS ČR. *Historie*. [online]. [cit. 2014-02-22]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/uvod-hasiccky-zachranny-sbor-cr-historie.aspx>

jasnější znázornění poměru jednotlivých druhů událostí řešených jednotkami PO v průběhu let 2011 a 2012 budu čerpat z roční zprávy o činnosti, kterou HZS ČR vydává vždy k ukončenému kalendářnímu roku. Výroční zpráva za rok 2013, která srovnává činnost jednotek PO s předchozím rokem, v době psaní této práce ještě nebyla dokončena a zveřejněna.

Každé HZS kraje pak detailně rozvádí svou zásahovou činnost v samostatné ročence, která je součástí zprávy o činnosti jednotlivých HZS krajů.

Podle zprávy o činnosti HZS ČR za rok 2012 byla skladba zásahové činnosti jednotek PO následující (vyjádřeno procentuálním poměrem k celkovému počtu řešených událostí):

Požáry	19,1 %
Dopravní nehody	18,2 %
Únik nebezpečných látek	5 %
Technické havárie	50,1 %
Radiační havárie	0,001 %
Ostatní mimořádné události	0,06 %
Planý poplach	7,6 %

Celkem v tomto roce řešily jednotky PO 103 985 událostí, což je tří procentní nárůst počtu řešených událostí oproti roku 2011. Tabulka srovnání hlavních druhů řešených událostí včetně procentuálního vyjádření poměru mezi sledovanými dvěma roky je v tabulce č. 2 v příloze č. 1 této práce.

Podíl na celkovém počtu událostí v roce 2012 je tedy následující:

požáry	19,1 % (-1,2 %),
technické zásahy	73,3 % (+1,7 %),

z toho :

technické havárie	50,1 % (+0,6 %),
dopravní nehody	18,2 % (+1,3%),
úniky nebezpečných chemických látek	4,9 % (-0,3 %),
plané poplachy	– 7,6 % (-0,5 %).

Počty požárů zaznamenaly v roce 2012 oproti roku 2011 pokles o 3 %. Oproti roku 2011 roku vzrostl v roce 2012 počet požárů zaviněných nedbalostí dospělých, závadami komínů a topidel, výbuchy a počet požárů způsobených blesky. U ostatních příčin byl zaznamenán pokles, početně největší u požárů úmyslně založených.

Počet dopravních nehod (silniční, železniční, letecké a ostatní), jejichž následky likvidovaly jednotky PO, vzrostl o 11 %. Nejčetnější byly zásahy u dopravních nehod ve Středočeském kraji, a to 3 001 (+424), nejméně v kraji Karlovarském, a to 528 (+15). Celkově u všech druhů dopravních nehod hasiči bezprostředně zachránili či evakovali 7 467 osob (+3 142). Z celkového počtu úniků nebezpečných chemických látek byly nejčetnější úniky ropných produktů – 3990 (-261), úniky plynů a aerosolů – 693 (+102) a kapalin mimo ropných produktů – 331 (-1). Kategorie technické havárie zahrnuje technické havárie – 13 (-4), dále technické pomoci – 46 648 (+912), technologické pomoci – 780 (+128) a ostatní pomoci – 4 643 (+1 013). Tyto události jsou doménou jednotek Hasičského záchranného sboru ČR a ostatních jednotek PO při likvidaci následků živelních pohrom, pomoc v nouzi při otvírání uzavřených prostorů či odstraňování překážek na komunikacích, spolupráci s ostatními složkami IZS apod. Počty planých poplachů oproti roku 2011 poklesly o 4 %, přičemž jejich podíl na celkovém počtu událostí je nižší o 0,5 %.

Přímo v Karlovarském kraji statistika zásahů velmi podobně kopíruje analýzu řešených událostí v celé ČR. V roce 2012 (zpráva za rok 2013 nebyla v době psaní této práce rovněž zveřejněna) tvořil typ Technické havárie 49 procent všech událostí v kraji, požáry tvořily 22 procent, dopravní nehody pak 14 procent. Velmi podobná čísla byla i v roce 2011, kdy technické zásahy tvořily 44 procent všech událostí řešených jednotkami PO na území Karlovarského kraje, požáry pak 23 procent a dopravní nehody shodně 14 procent. Celkový počet zásahů byl v roce 2012 v Karlovarském kraji o 142 událostí nižší než v předchozím roce.

V grafu č. 1 je znázornění skladby zásahů jednotek PO v Karlovarském kraji, v grafu č. 2 pak stejná skladba v roce 2011. V grafu č. 3 a č. 4. je pak znázorněný dlouholetý vývoj skladby zásahové činnosti dle typů událostí. Grafy jsou vloženy na straně 57 až 60 této práce.

..

3 POŽÁRNÍ OCHRANA V SRN

3.1 Systém fungování Berufsfeuerwehr a Freiwillige Feuerwehr

Cílem této práce je posoudit efektivitu povolávání a využití jednotek PO v příhraniční oblasti, tedy spolupráci jednotek PO na české a německé straně hranic. Je tedy potřeba osvětlit i princip fungování zajištění požární ochrany ve Spolkové republice Německo (SRN). Stejně jako v České republice funguje v SRN dvojí zřízení jednotek PO – jednotky profesionální Eine Berufsfeuerwehr (zkratka BF) a jednotky dobrovolné Eine Freiwillige Feuerwehr (zkratka FF). Zatímco v ČR je dominantním poskytovatelem zajištění požární ochrany HZS ČR, v sousedním SRN je systém zcela odlišný. Legislativně si požární ochranu řeší samostatně každý spolkový stát. Zákony jednotlivých států stanoví, kdy musí být zřízena profesionální jednotka. Povinnost měst zajistit profesionální jednotku PO vychází buď z počtu obyvatel města či z jeho statutu. Zpravidla je stanoven limit počtu obyvatel **nad 100 000**¹⁷. Od této hranice mají města zákonnou povinnost mít plně placené jednotky PO. Hlavními úkoly těchto jednotek BF je podobně jako v ČR zřídit a zajistit funkčnost operačních středisek, mají působnost v zajištění požárních předpisů ve stavební činnosti, provádí požární inspekce, zajišťují požárně bezpečnostní vzdělávání, vyvábí operační plány či plány zvláštní ochrany. V celé SRN je pouze 107 měst, kde jsou zřízeny profesionální jednotky PO. Celkem je v SRN 2074 měst.

Jednotky FF tak zajišťují zbytek požární ochrany v zemi. Podle velikosti měst a obcí jsou v každé zřízení jedna nebo více jednotek. Přestože mají statut dobrovolné jednotky, často jsou jejich členové pracovníky obce a jejich hlavní pracovní náplní je právě požární ochrana. Velmi často dochází v rámci zajištění požární ochrany ke sdružování menších obcí, kdy společně financují a udržují jednotku požární ochrany. Vybavení a úroveň výcviku není jednotná, často se odvíjí od finančních možností zřizovatele. Pro členství v dobrovolné jednotce je nutné splňovat několik základních kritérií, shrnuto musí zajistit psychickou a fyzickou způsobilost. Povinné je doložení lékařského posouzení celkového zdravotního stavu a lékařského potvrzení pro použití dýchacích přístrojů. Povinné je rovněž osvědčení o dobrém chování, které vydávají obce a města. Každý hasič musí projít základním školením, kdy v první úrovni školení probíhá odborná příprava přímo v samotné jednotce, ve druhé fázi pak školení probíhá na krajské úrovni ve specializovaných školicích střediscích.

¹⁷ WIKIPEDIA. *Freiwillige Feuerwehr*. [online]. [cit. 2014-02-22]. Dostupné z http://de.wikipedia.org/wiki/Freiwillige_Feuerwehr

Co se týká vybavení zásahovou technikou, tak rozsah tohoto vybavení řeší legislativa platná pro dané území. Tedy každý region vychází z nebezpečí pro danou oblast, kdy je zohledněno především riziko vzniku mimořádných událostí z havárií.

3.1.1 THW

Kromě jednotek BF a FF působí na celém území SRN ještě další organizace Technisches Hilfswerk (zkratka THW). Ta je zřícena Spolkovým ministerstvem vnitra, má ale statut dobrovolnické organizace. THW byla koncipována jako organizace poskytující nevojenskou ochranu civilního obyvatelstva proti účinkům války a jejich odstraňování. V současné době funguje jako organizace poskytující prostředky a pracovní sílu při odstraňování následků živelných či jiných katastrof. Většina členů THW pracuje jako dobrovolníci, od organizace mají potřebné vybavení. Celkem je v THW začleněno téměř 100 tisíc pracovníků, z toho jen necelý jeden tisíc na plný úvazek. **Pokrytí působnosti THW¹⁸** je na celém území SRN, 8 regionálních poboček řídí 886 místních poboček.

Samotnou zásahovou činnost provádí členové THW na dvou úrovních. Ty jsou označovány jako Záchraná skupina 1 (Bergungsgruppe 1 – B1) a Záchraná skupina 2 (Bergungsgruppe 2 – B2). Skupina B1 je nejvíce univerzální skupina. Její členové a vybavení je zaměřeno na řešení co nejširšího spektra úkolů. Obecně platí, že tato skupina je také první, které se má nasazovat na řešení událostí. Základní úkoly této skupiny jsou zjištění rozsahu událostí na místě, odstranění překážek, evakuace lidí a zvířat, poskytnutí první zdravotní pomoci, osvětlování či provizorní opravy. Skupiny B2 disponují už speciální technikou, především hydraulickými nástroji a podobně. Skupina funguje jako podpůrná pro činnosti B1, kdy události není možné zvládnout základními prostředky.

Školení členů THW probíhá ve třech etapách. V první se učí obecné zásady pro práci s vybavením, bezpečnostní opatření a znalosti o stavbě a struktuře THW. Ve druhé fázi se již učí specializace, například zdravotní asistenti, řidiči a strojníci či velitelé. Třetí fáze pak připravuje lektory pro všechny činnosti.

Poskytování pomoci ze strany THW je zaměřené nejen na vnitřní bezpečnost státu. Od počátku vzniku garantuje organizace i poskytnutí pomoci v zahraničí.

¹⁸ WIKIPEDIA. *THW*. [online]. [cit. 2014-02-22]. Dostupné z: http://de.wikipedia.org/wiki/Technisches_Hilfswerk

4 PŘÍHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE JEDNOTEK PO ČR A SRN V KV KRAJI

4.1 Charakteristika kraje

Karlovarský kraj leží na severozápadě České republiky a sousední s Plzeňským a Ústeckým krajem. Krajským městem jsou Karlovy Vary, které jsou v taxativním výčtu v zákoně o obcích uvedeny jako statutární město. Rozlohou 3 314 km² patří Karlovarský kraj mezi nejmenší kraje v ČR. Počet obyvatel kraje je podle posledního sčítání obyvatel z 30. 9. 2011 celkem 306 952 obyvatel. Hustota zalidnění kraje je tak 93 obyvatel na km². Největší města v kraji jsou Karlovy Vary (51 115 obyvatel), Cheb (34 530 obyvatel), Sokolov (24 402 obyvatel), Ostrov (17 305 obyvatel) a Chodov (14 134 obyvatel). Nejvyšší bod kraje je vrchol hory Klínovec v Krušných horách (1244 m n.m.). Povrch kraje je možné definovat jako pahorkatina, tvořená Krušnými Horami, Slavkovským lesem, Českým lesem, Doupovskými horami či Smrčinou.

Na území kraje je jedno letiště s mezinárodním provozem, leží u obce Olšova Vrata na Karlovarsku. Krajem pak prochází část rychlostní komunikace R6. Karlovarský kraj je bohatý na kulturní památky, mezi nejvýznamnější patří hrady Loket či Vildštejn, zámky Bečov nad Teplou, Kynžvart, Klášter či Teplá.

Karlovarský kraj je příhraničním krajem. Sousední se Spolkovou republikou Německo, se státy Bavorsko a Sasko. Více než polovinu celkové délky hranic tvoří hranice s Německem, a to na západě s Bavorskem a na severu se Saskem.

Do celkového počtu obyvatel kraje se od roku 2001 započítávají kromě osob s trvalým pobytem na území České republiky také cizinci s dlouhodobým pobytem a cizinci s azylem. Karlovarský kraj patří pro cizince mezi poměrně atraktivní kraje a od roku 2004 jich na území kraje žije kolem 6 % z celkového počtu cizinců v celé ČR.

4.2 Rizika kraje vyplývající z mimořádných událostí v pořadí závažnosti

Vznik krizových situací a vyhlášení krizového stavu vzniká na základě mimořádné události. V analýze rizik vzniku mimořádných událostí, která je součástí krizového plánu Karlovarského kraje, je stanoveno pořadí nebezpečnosti mimořádných událostí, u kterých lze předpokládat, že v kraji nastanou.

Pořadí závažnosti mimořádných událostí seřazené od nejvážnějšího, uvedených v havarijním plánu kraje, je:

- povodně velkého rozsahu
- znečištění vody, ovzduší a přírodního prostředí haváriemi velkého rozsahu

- narušení hrází významných vodních děl vznikem zvláštní povodně
- epidemie
- narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu
- havárie velkého rozsahu způsobená vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky
- narušení dodávek léčiv velkého rozsahu
- jiné technické technologické havárie velkého rozsahu
- jiné živelní pohromy velkého rozsahu
- epizootie.

Největší rizika kraje z hlediska průmyslových objektů jsou společnosti Momentive Speciality Chemicals a.s., Sokolovská uhelná, právní nástupce, a.s. a Linde Sokolovská s.r.o. Jejich vnější havarijní plány jsou součástí krizového plánu kraje. Analýza vzniku mimořádných událostí z těchto vnějších havarijních plánů pro potřeby krizového plánu kraje nepředpokládá vyhlášení krizového stavu ve smyslu zákona č. 240/200 Sb., krizového zákona. Pro potřeby havarijních plánů se předpokládá vyhlášení třetího a zvláštního stupně poplachu.

4.3 Struktura HZS Karlovarského kraje

Hasičský záchranný sbor je organizačně dělen na krajské ředitelství a jednotlivé územní odbory, pod které se člení stanice profesionálních hasičů.

V čele HZS Karlovarského kraje stojí ředitel. Krajské ředitelství se vnitřně člení na úseky, kancelář krajského ředitele a pracoviště interního auditu a kontroly. Úsek prevence a nouzové a civilní připravenosti, úsek IZS a operačního řízení a úsek ekonomický řídí náměstci krajského ředitele.

HZS Karlovarského kraje má tři územní odbory: Karlovy Vary, Sokolov a Cheb. Na území kraje jsou plošně rozmístěné jednotlivé stanice podle typu. Celkem jich je osm. V působnosti územního odboru Karlovy Vary jsou stanice: Karlovy Vary (centrální stanice C2) a Toužim (pobočná stanice P1), v působnosti územního odboru Sokolov stanice: Sokolov (centrální stanice C1), Kraslice (pobočná stanice P1), chemické závody (pobočná stanice P2) a v působnosti územního odboru Cheb stanice: Cheb (centrální stanice C1), Mariánské Lázně (pobočná stanice P2) a Aš (pobočná stanice P1).

4.4 Dohody o spolupráci

Pro zajištění možnosti využívat k řešení následků MU i jednotky PO ze sousedních států, bylo nutné tuto pomoc definovat uzavřením smlouvy o mezinárodní spolupráci. Vůbec první taková smlouva byla podepsána v roce 2002 mezi Spolkovou republikou Německo a Českou republikou na úrovni vlád obou států. Smlouva se odkazovala na závěry Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě, která se konala v roce 1989 ve Vídni, a také na předchozí Smlouvu mezi Spolkovou republikou Německo a Českou a Slovenskou Federativní Republikou o dobrém sousedství a přátelské spolupráci z 27. února 1992. V předmětu této smlouvy je úprava podmínek dobrovolného poskytování pomoci při katastrofách a velkých haváriích na území druhého státu s tím, že pomoc se poskytuje na základě žádosti o poskytnutí pomoci. Tato smlouva řeší především poskytnutí vzájemné pomoci při událostech většího rozsahu, kdy by pomoc byla poskytována zejména formou odřadů, tedy zvláště postavených skupin záchranářů, vyslaných k řešení konkrétní situace.

Pro stanovení podmínek poskytování pomoci zaměřené přímo na potřeby Karlovarského kraje vyjednalo vedení HZS Karlovarského kraje navíc i dílčí dohodu. Nejprve se spolkovým státem Sasko. Tu obě strany uzavřely v roce 2007. „*Smluvní strany se shodly, že k srůstání střední Evropy v rámci cílů, které si stanovila Evropská unie a které jsou zaměřeny na příhraniční styk sousedních zemí, patří také vzájemné poskytnutí sousedské pomoci při zdolávání požárů nebo poskytnutí technické pomoci v případech, jejichž rozměr nedosáhl rozsahu katastrof nebo závažných nehod.*“¹⁹ V praxi to mělo znamenat, že by si jednotky PO z obou států měly pomáhat i při řešení běžných událostí. V dohodě to je specifikováno takto:

- a) v případě, že požár nelze zdat nasazením vlastních sil a prostředků a jiné síly a prostředky nejsou nebo nemohou být včas k dispozici nebo existuje reálné nebezpečí rozšíření požáru na území sousedního státu,
- b) v případě, že žádající obec nutně potřebuje speciální technické prostředky k zdolávání požárů a na záchranu osob,
- c) v případě, že je zapotřebí nasazení speciální techniky patřící dožádané obci.

Vzhledem ke specifičnosti vzájemné pomoci byla tato dohoda uzavřena mezi konkrétními subjekty. Na české straně to byl Hasičský záchranný sbor Karlovarského kraje a obce Aš, Skalná, Plesná, Luby, Kraslice, Potůčky a Boží Dar, tedy obce, ležící v příhraničí se spolkovým státem Sasko. Na německé straně to byly okresy Annaberg,

¹⁹ HZS KARLOVARSKÉHO KRAJE, *Dohoda o poskytnutí pomoci a o spolupráci v rámci protipožární ochrany*. 2007, s. 2.

Aue-Schwarzenberg, Vogtlandkreis a sedmnáct stejně dotčených obcí jako na české straně. O podobnou dílčí dohodu se vedení HZS Karlovarského kraje snažilo i se spolkovým státem Bavorsko, který s Karlovarským krajem sousední v jihozápadní části. Podrobnější podmínky poskytování pomoci se ale podařilo uzavřít až v roce 2013 a to Ujednáním mezi Ministerstvem vnitra České republiky a Bavorským státním ministerstvem vnitra. I v tomto ujednání se ale více hovoří o pomoci při katastrofách a velkých haváriích.

Hasičský záchranný sbor Karlovarského kraje byl v roce 2005 také iniciátorem uzavření dohody o spolupráci mezi Hasičskými záchrannými sbory krajů Karlovarského, Ústeckého a Plzeňského s Bundesanstalt THW pro Sasko a Durynsko. Na základě tohoto ujednání si mohou všechny strany vyžádat vzájemnou spolupráci, a to jak pro řešení MU, tak i pro potřeby výcviku.

Jako orgány kompetentní pro vyžádání pomoci od druhé smluvní strany jsou ve všech dohodách určena operační střediska.

4.5 Způsob povolání přeshraničních jednotek PO

Od uzavření první dohody o přeshraniční pomoc platí dosud stejný způsob povolávání jednotek PO. Ten byl popsán již v ujednání z roku 2002 a následně byl potvrzován i v navazujících smlouvách. Pro vzájemné vyžádání pomoci byl vytvořen Ohlašovací formulář v češtině a němčině, který je nutný ročně vypsát. Ve formuláři se rozlišuje místní poplach (následky události nepřekračují hranice) od nadregionálního poplachu (následky překračují hranice). Dále se zde uvádí, zda se jedná pouze o informaci o tom, že na území ze smlouvy je řešena MU, nebo zda druhá strana požaduje i poskytnutí pomoci. V samotném popisu události se v Ohlašovacím formuláři uvádí čas a místo vzniku, adresa, případně souřadnice GPS či konkrétní objekt výrobního nebo jiného podniku, stručný popis události, možné následky přesahující hranice, druh vyžádané pomoci a dosud provedená opatření. Tento formulář je odeslán faxem na příslušná operační střediska, případně doplněný telefonátem na tísňovou linku. Na základě přijetí tohoto formuláře pak příslušné operační středisko postupuje dle svých zavedených postupů. Ohlašovací formulář je v příloze A.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 PŘÍPADOVÁ STUDIE

V prosinci roku 2007 rozhodli Ministři vnitra EU o přijetí dalších členských států do takzvaného Shengenského prostoru, tedy prostoru v rámci EU, kde platí Shengenská dohoda o volném pohybu. Jedním z těchto nových států byla i Česká republika a tak 21. prosince 2007 prakticky zmizely hranice mezi Českou republikou a ostatními státy v Shengenském prostoru. Týkalo se to především hranic s Německem a Rakouskem. Volný pohyb v rámci tohoto prostoru pro obyvatele České republiky znamenal volný přechod hranic smluvních států na kterémkoliv místě, aniž by musely projít hraniční kontrolou. Kdokoliv mohl odjet do sousední země na výlet, na nákup, za možnou prací, nebo i jen tak bez důvodu. Takto volný pohyb osob z členských států přes hranice pochopitelně znamenal i zvýšení rizika způsobení nehod či dalších mimořádných událostí s potřebou zásahu záchranných složek. Ve chvíli, kdy kdokoliv mohl prakticky kdekoliv překročit státní hranice, mohlo by se zdát, že i záchranáři ze sousedních zemí mohli volně přejet hranice v okamžiku, kdy bylo jejich pomoci na cizím území potřeba. Realita ale nebyla až tak jednoznačná. Především s ohledem na financování těchto zásahů a legitimitu samotného zásahu bylo nutné přeshraniční pomoc svázat dohodami mezi jednotlivými státy či dalšími územně právními celky.

Ujednání o vzájemné pomoci popisuje tato práce v samostatné kapitole. Cílem práce je pak převedení těchto dohod do skutečného zásahu, hledání případných nedostatků a navržení vyšší efektivity poskytování vzájemné přeshraniční pomoci. Jako forma je zvolena případová studie, tedy detailní studium vybraných konkrétních událostí přeshraniční pomoci v podmínkách Karlovarského kraje, rozbor těchto událostí především v oblasti samotného vyžádání pomoci a následně návrh řešení na zlepšení.

Pro samotnou studii jsem zvolil tři zásahy, na jejichž řešení se podílely jednotky PO z Karlovarského kraje a ze SRN. Tyto tři události byly vybrány pro jejich rozdílnost nahlášení. V jednom případě si pomoc vyžádala česká strana, v jednom případě německá strana a v jednom případě byla událost současně nahlášena přes tísňové linky na obě strany a na místě tak zasahovaly jednotky obou států, aniž by si vzájemnou pomoc vyžádaly.

5.1 Popis vybraného výzkumného vzorku

Pro výběr popisovaného vzorku bylo několik důležitých kritérií. Především se mělo jednat o zásahy menšího charakteru tak, aby bylo možné o nich mluvit jako o běžných událostech, ne jako o katastrofách či haváriích velkého rozsahu, které by byly řešeny formou odřadů. Z dlouhodobé statistiky je jasné, že mimořádných událostí typu katastrof není příliš mnoho, hlavně když se zaměříme na jen malou část území České republiky, tedy na prostředí Karlovarského kraje a jeho příhraničí. Zvolený vzorek tak má reprezentovat co možná nejuvěrněji reálné spektrum zásahové činnosti jednotek PO na vybraném území. Dalším rozhodujícím faktorem byla účast zasahujících jednotek z obou stran hranic při řešení vybrané události. Vzhledem k tomu, že cílem této práce je efektivita přeshraniční spolupráce, je zcela zřejmé, že tato podmínka pro výběr je naprosto klíčová. Pro konkrétní stanovení, která z událostí spolupráce českých a německých hasičů v kraji bude pro cíl práce dostatečně vypovídající, jsem vycházel rovněž ze spektra zásahové činnosti jednotek PO v kraji. To je popsáno v kapitole 1.6 této práce. Sice jsem vynechal nejvíce zastoupený typ události, kterým jsou technické havárie, na druhou stranu právě události spadající do tohoto typu zpravidla nenaplnují základní podmínky pro naplnění smluvní dohody mezi oběma státy a to konkrétně: síly a prostředky pro řešení nejsou nebo nemohou být včas k dispozici nebo existuje reálné nebezpečí rozšíření události či následků na území sousedního státu. Vybral jsem tak dva případy typu požár, kdy právě požár naprosto jednoznačně spadá do všech přeshraničních dohod a často je právě tento typ události ve smlouvách a ujednáních uváděn jako hlavní důvod uzavírání těchto dohod. Třetím zvoleným případem je pak silniční dopravní nehoda, kdy právě frekvence přeshraničních cest za prací či nákupy je v obou směrech v Karlovarském kraji enormní a stále tak hrozí velmi vysoké riziko vážných dopravních nehod.

Studie bude vedena na základě požáru dřevěných stánků na tržnici v obci Hraničná na Sokolovsku. Všechny stánky byly zaplněné běžným zbožím z tržnic, tedy především textil, dále audiovizuální nosiče a také potraviny a tabákové výrobky. V několika stáních byla navíc uskladněna a prodávána zábavní pyrotechnika. Druhým vzorkem bude vážná dopravní nehoda osobního auta s dodávkou s nutností vyproštění zraněných osob z havarovaných vozidel na silnici mezi městem Aš a německým Selbem. Podle prvotního hlášení se událost stala ještě na území České republiky v těsné blízkosti hraničního přechodu, fakticky byla už na území SRN. Posledním a z pohledu této práce nejvíce rozhodujícím případem je rovněž požár, který sice nedosahuje takové potřeby nasazení sil a prostředků jako první popisovaný požár tržnice, ani si nevyžádal velké škody či

zranění, pro popis vyžádání přeshraniční spolupráce a následného společného vedení zásahu je ale velmi příhodný a je možné na něm demonstrovat nejen zjištěné nedostatky, ale především návrhy na zlepšení. Tento požár se týkal rekonstruovaného hotelu na území německého Klingenthalu, ve kterém se nenacházely žádné osoby, a pomoc při likvidaci si vyžádala Německá strana.

5.1.1 Metodika výzkumu

Ve všech případech bude výzkum probíhat detailním rozbořem vybraných případů ze zvláštním zaměřením na způsob povolání jednotek PO. Tedy bude jasně definováno, kdo a jakým způsobem si vyžádal přeshraniční pomoc, zda to bylo dle postupu uvedeným ve smlouvách a ujednáních o přeshraniční spolupráci či zda se způsob vyžádání nějakými kroky odchýlil. Důležitá bude reakce rozhodujícího orgánu o vyslání pomoci, tedy jednotlivých operačních středisek. V rámci výzkumu bude přesně popsán i stanovený operační postup pro zásahy na území SRN či zásahy s účastí jednotek PO ze SRN. Tento operační postup je nařízen vnitřním pokynem HZS Karlovarského kraje a zahrnuje řadu kroků pro správně vedené řízení zásahů. Výzkum se zaměří rovněž na to, zda všechny kroky byly ve zvolených případech dodrženy a v případě, že nebyly dodrženy, jaké to mělo následky. Výzkum bude zmiňovat i samotný postup jednotek PO při řešení událostí. Vedení samotného zásahu na místě mimořádné události sice není stěžejním tématem této práce, je ale důležité pro vyšší efektivitu počátku MU, tedy rozhodnutí, zda je potřeba využít přeshraniční smlouvy a povolání v rámci spolupráce i jednotky PO ze sousedního státu a především v jakém rozsahu. Návrhy na zlepšení budou uvedeny v souhrnu v kapitole Dílčí závěry a samostatné návrhové kapitole.

5.1.2 Hypotézy výzkumu

Shrnutím teoretických poznatků v předcházející části této práce jsem došel ke třem základním hypotézám. Ty zní:

- 1)** Dosavadní způsob spolupráce jednotek PO v rámci přeshraniční spolupráce není dostatečný.
- 2)** Operační středisko nemá možnost získat dostatek relevantních informací pro správné rozhodnutí o vyžádání pomoci či vyslání jednotek.
- 3)** Efektivitu vzájemné spolupráce je možné zlepšit.

V případě, že se tyto hypotézy potvrdí, práce pak má uvést, jakým konkrétním způsobem lze zlepšení dosáhnout. Výsledek by tak nemělo být jen konstatování, že

hypotézy výzkumu dopadly dle očekávání, ale především konkrétní návrhy na případné zlepšení a tím zvýšení efektivity daného tématu.

5.2 Realizace případové studie

5.2.1 Požár v podkroví hotelu v Klingenthalu

Událost se stala v pátek 29. listopadu 2013, kdy si operační středisko z Německa vyžádalo pomoc jednotky PO z české strany na likvidaci požáru. V první fázi se zaměřím na situaci přímo během samotného vyžádání spolupráce. Podle uzavřených dohod v případě žádosti o vyslání jednotek PO na území SRN má operační středisko z německé strany postupovat shodně jako operační středisko HZS. Tedy má zaslat vyplněný Ohlašovací formulář, ve kterém je specifikováno, o jakou pomoc by se mělo jednat a kde by měly jednotky PO zasahovat. Uváděné smlouvy a ujednání jsou koncipovány shodně pro obě smluvní strany a k dispozici je mají v plném znění na všech operačních střediscích. V případě vyžádání pomoci ve zvoleném případě tento způsob nebyl dodržen. Vyžádání bylo provedeno telefonickým hovorem ve 20:03 hodin přímo na operační středisko HZS Karlovarského kraje. Zde je přepis uváděného hovoru:

SRN: *„Halo, tady je operační středisko hasičů v Plavně. Máte tam německy mluvícího kolegu?“*

HZS: *„Moment prosím“ „Halo tady hasiči Karlovy Vary.“*

SRN: *„Haló, máme požár v Klingenthalu. Je to bývalý penzion. Hasiči jsou už na místě“*

HZS: *„Potřebujete naše hasiče do Klingenthalu? Jaká je to ulice?“*

SRN: *„Budeme na hranicích mezi Klingenthalem a Kraslicemi, posíláme tam lidi.“*

HZS: *„Ano, rozumím. Budete čekat na hranicích. Posíláme naše hasiče z Kraslic.“*

SRN: *„Ano, díky a neshledanou.“*

Vůbec prvním problémem bylo, že při telefonickém hovoru je nutné mít k dispozici příslušníka, který se domluví německy. Tato nutnost odpadá v případě vyplněného formuláře, který je dvoujazyčný a naprosto shodný pro obě strany. Operátoři tak při čtení formuláře přesně ví, co se od nich požaduje. S ohledem na to, že operační středisko HZS Karlovarského kraje je propojené s telefonním centrem tísňového volání, je vždy přítomen příslušník, který absolvoval speciální jazykovou přípravu pro obsluhu tísňové linky 112. Ta garantuje možnost předání výzvy minimálně ve dvou světových jazycích – v angličtině a němčině. Z praxe ale jednoznačně plyne, že na konkrétně sloužící směně

jsou jen v minimálních případech příslušníci, kteří ovládají oba dva jazyky. Zpravidla slouží na směně příslušník, který má zkoušku z jednoho z nich. Není tak možné kdykoliv zaručit, že v případě přijetí telefonního hovoru bude v místnosti operačního střediska fyzicky přítomný příslušník, který dokáže porozumět příchozímu německy vedenému hovoru a reagovat na něj. Technologie operačního střediska a hlavně telefonního centra tísňového volání umožňuje přepojení příchozího hovoru na příslušníka, která je přihlášený v systému odbavování tísňových hovorů a má odbornou zkoušku z příslušného cizího jazyka. Přepojení zároveň umožňuje i vytvoření konference, tedy že ve společném hovoru bude jak volající z německého operačního střediska, tak německy mluvící spojový technik z telefonního centra tísňového volání a zároveň příslušník operačního střediska HZS. V případě přímého hovoru na operační středisko HZS je přepojení s vytvořením konference technologicky možné jen přes telefonní centrum tísňového volání, je to poněkud komplikovaný postup, kdy s volajícím zpravidla hovoří operátor bez místní znalosti a bez znalosti místně obvyklých postupů. Z těchto důvodů je přímý telefonní hovor značně nedostatečným způsobem, který může vyvolat řadu pochybení při následném rozhodovacím procesu.

Po přijetí telefonní výzvy mělo operační středisko HZS jen velmi omezené informace. Hlavními faktory bylo, že se jedná o požár, že se jedná o objekt pravděpodobně nízké budovy, pravděpodobně bez osob. Volající přesněji nespecifikoval, jakého je požár rozsahu a v jaké je fázi. Především ale nespecifikoval, jakou přesnou pomoc vyžaduje. Při vyhlášení poplachu konkrétním jednotkám postupuje operační středisko HZS dle poplachového plánu a rozsah povolaných sil a prostředků určuje dle odhadu závažnosti. V případě požáru v Klingenthalu muselo operační středisko rozhodnout, v jakém rozsahu jednotky PO na místo vyšle. V možnostech výběru jednotek dle dostupnosti byla v první fázi jednotka HZS ze stanice Kraslice, dále pak jednotka JSDHo Kraslice (kat. JPOII), případně jednotka JSDHo Rotava (kat. JPOII). Vzhledem k tomu, že volající blíže neupřesnil, jak velkého rozsahu pomoc vyžaduje, rozhodlo operační středisko o vyslání pouze jednotky HZS ze stanice Kraslice. K tomuto rozhodnutí přispělo i to, že nebylo známo přesné místo události. K místu setkání, tedy přímo na hraničním přechodu, kde na jednotky PO z české strany čekala místní německá jednotka PO pro navedení k místu zásahu, by v případě povolání i ostatních jednotek měly tyto jednotky rozdílné dojezdové časy. Jednotky by tak na sebe musely čekat a došlo by k výraznému zdržení. Jednotka HZS ze stanice Kraslice byla vyslána s technikou CAS 20 T815, tedy s 'prvovýjezdovým' zásahovým vozidlem. Operační středisko před samotným vysláním zvažovalo možnost vyslání zároveň dvou vozidel, tedy ještě doplnění velkokapacitní cisternou pro dostatek

požární vody. Na stanici Kraslice je k dispozici rovněž zásahová výšková technika. Protože ale požadavek na spolupráci nekonkretizoval, zda je vyžadována čistě pomoc jednotky PO nebo i pomoc s ohledem na speciální techniku, bylo rozhodnuto zatím o vyslání jediného družstva s jedním zásahovým vozidlem. Současně s vyhlášením poplachu jednotce HZS stanice Kraslice volal operátor zpět do Plavna s informací, že vyjíždí zatím jedno vozidlo. Ze strany operačního střediska v Plavně nebyl vznesen požadavek na další techniku, pouze bylo opět potvrzeno, že se jedná o budovu penzionu (hotelu) a že místem setkání je hraniční přechod Klingenthal. Zároveň pak operační středisko postupovalo dle operačního postupu č. 246 dle Katalogového souboru Kontrolního listu MU-46 Vyžadování přeshraniční spolupráce při zdolávání MU. Nutné podmínky (charakteristika) pro plnění úkolů podle tohoto postupu jsou:

- velitel zásahu nebo starosta obce požaduje SaP ze SRN (ČR)
- událost není rozsahu katastrofy nebo závažné nehody
- k řešení události nejsou k dispozici včas nebo v dostatečném množství SaP z území ČR (SRN) a událost ohrožuje území dotčených obcí
- je potřeba speciální technika, kterou žádající obec nutně potřebuje ke zdolávání požáru nebo k záchraně osob
- vyžadované SaP musí být vždy ve vlastnictví žádané obce nebo HZS kraje
- MU je na území okresů a je nebezpečí rozšíření na území sousedního státu.

Při naplnění základních podmínek je postup následující:

1. Přijetí žádosti z SRN, specifikace SaP, domluvit místo, kde budou jednotky PO překračovat státní hranici
2. Informovat řídicího důstojníka (územní řídicí důstojník)
3. Zajistit vyhlášení poplachu pro jednotky HZS a SDH dotčených obcí Karlovarského kraje
4. Informovat cizineckou a pohraniční policii a Úřad Spolkové policie Chemnitz (uvést hraniční přechod nebo v odůvodněných případech jiné místo překročení státní hranice).
5. Informovat starostu obce, jehož jednotka PO je vyslána do SRN (pokud se jedná o jednotku SDH a pokud již nebyl informován)

6. Informovat OPIS GŘ HZS ČR

Na strategické úrovni řízení pak platí ještě dva kroky:

1. Informovat příslušníka HZS kraje s dosažitelností vedení (krajský řídicí důstojník)
2. Zvážit informování hejtmána kraje

Po zajištění informování všech uvedených kompetentních míst je pro zasahující jednotku i nadále řídicím operačním střediskem a v případě dalších potřeb specifikovaných dle požadavků velitele zásahu mužů operační středisko rozhodnout o vyslání dalších prostředků. Právě na zprávu velitele jednotky HZS ze stanice Kraslice čekalo operační středisko s dalším rozhodnutím. Po dohodě se sloužícím územním řídicím důstojníkem a rovněž s velitelem stanice Kraslice rozhodlo operační středisko o svolání záloh na stanici Kraslice. Zálohu měli tvořit příslušníci HZS stanice Kraslice povolání ze svého volna a to především pro potřeby vyslání další speciální techniky k požáru do Klingenthalu. Pro potřebu zajištění požární ochrany ve spádové oblasti Kraslic byla na svou základnu svolána vyhlášením poplachu místní jednotka SDH, která setrvala na základě připravena na případný další zásah na území ČR.

Velitel jednotky HZS stanice Kraslice po dojezdu na místo události informoval, že u požáru již zasahují jednotky ze SRN. Potvrdil informaci o typu události. Přepis jeho hlášení z místa zásahu: *„Jedná se o bývalé rekreační středisko, je to jednopatrová budova s nástavbou. Budova je neobydlená, prázdná, provádí se průzkum. Provádíme přetlakovou ventilaci.“* Již zasahující jednotky ze SRN v tu dobu neměly potvrzeno, že v dosahu požáru je funkční hydrantová síť pro čerpání požární vody, proto přímo z místa velitel zásahu žádal o vyslání velkokapacitní cisterny z ČR. Tento požadavek následně předal velitel jednotky HZS stanice Kraslice na operační středisko. V tu dobu již probíhalo svolání záloh, ještě před vysláním posilové cisterny ze stanice Kraslice velitel jednotky HZS stanice Kraslice původní požadavek odvolal s tím, že místní jednotky PO zprovoznily hydrantovou síť. Další požadavky na jinou či speciální techniku v průběhu zdolávání události již nenastaly.

Co se týká samotného řešení události, velitel jednotky HZS stanice Kraslice ve vyhodnocení zásahu a zprávě o zásahu částečně upozornil na rozdílnost taktiky vedení zásahu při požáru podobného objektu. V celé příhraniční oblasti Kraslicka jsou na území SRN dislokovány pouze jednotky FF, které sice jsou vybavené osobními ochrannými pomůckami a věcným vybavením včetně dýchací techniky, v tomto případě ale taktika vedení zásahu z jejich strany byla pouze vně budovy a nebyl vydán pokyn, aby zásah

byl veden rovněž uvnitř objektu. Na dotaz velitele jednotky HZS stanice Kraslice mu velitel zásahu sdělil, že z jeho lidí dovnitř objektu k provedení zásahu nikdo nepůjde. Po dohodě s velitelem zásahu se dva příslušníci HZS stanice Kraslice vybavili dýchacími přístroji a provedli průzkum vnitřku budovy, našli ohnisko požáru v podkroví budovy v obložení pod střechou a provedli likvidaci požáru. Taktika vedení zásahu, schopnost a vybavenost jednotek dle místní znalosti by tak měla rovněž sloužit jako důležitý faktor pro zhodnocení rozsahu poskytnuté pomoci.

Na stanici HZS v Kraslicích nadále zůstala svolaná záloha z důvodu případného náhlého vyžádání dalších prostředků, stejně tak zůstala na své stanici svolaná záloha jednotky SDH. Jednotka HZS stanice Kraslice na místě události zasahovala celkem čtyři hodiny, po likvidaci požáru nadále pomáhala s nucenou přetlakovou ventilací a kontrolovala ohnisko požáru, kdy bylo nutné částečné rozebrání konstrukce střechy objektu. V 00:34 hodin nahlašuje velitel jednotky HZS stanice Kraslice ukončení spolupráce v místě události a návrat do místa dislokace jednotky. Operační středisko pak následně odvolalo zálohy na stanicích.

5.2.2 Dopravní nehoda s vyproštěním u Aše

Zatímco první popisovaná událost se týkala zásahu na území SRN s vyžádáním pomoci z české strany hranic, druhá zvolená bude popisovat postup při opačné situaci, tedy vyžádání pomoci z německé strany. Zásah se sice nakonec celý odehrál rovněž na území SRN, původně byl ale hlášený jako událost na české straně hranic, vyslány k němu byly pouze záchranné složky HZS a Zdravotní záchranné služby (dále jen „ZZS“) z Karlovarského kraje, až při zjištění závažnosti situace na místě a také s ohledem na to, že přesné místo události bylo v hraničním pásmu a více směrem k SRN, byla vyžádána spolupráce i ze strany Německa.

První informaci o dopravní nehodě přijalo operační středisko HZS od krajského dispečinku zdravotní záchranné služby v Karlových Varech. Podle informací ZZS se mělo jednat o dopravní nehodu dvou osobních na hraničním přechodu v Aši, podrobnosti o závažnosti nehody či o konkrétním počtu zraněných osob ZZS nevěděla. Operační středisko tak klasifikovalo událost jako dopravní nehodu s nutností vyproštění a na místo dle poplachového plánu vyslalo v čase 06:43 hodin jednotku HZS stanice Aš. Protože okolní jednotky JSDHo nejsou dle přílohy nařízení hejtmána kraje předurčené na řešení následků dopravních nehod, jako druhou jednotku na tuto událost vyslalo operační středisko jednotku HZS stanice Cheb. Na hraničním přechodu jednotka HZS stanice Aš žádnou událost nenalezla, družstvo tak pokračovalo dál po silnici směrem na Selb, kde

následně bylo místo události. To už na místě byla hlídka PČR a ZZS z české strany hranic. Jednotka PO z Aše potvrdila typ události, tedy dopravní nehodu s vyproštěním a potvrdila rovněž závažnost zásahu. Protože byl poplach vyhlášen během přípravy na předání směny nové nastupující směně, rozhodl velitel stanice Aš, že na místo nehody vyjede zároveň i nová směna a to velitelským automobilem. V místě události došlo ke srážce jednoho osobního auta a dodávky, podle velitele zásahu byl na místě větší počet zraněných osob, minimálně dvě osoby byly zaklíněné v havarovaných vozidlech a bylo nutné jejich vyproštění. Velitel zásahu rovněž požádal v čase 06:55 hodin o vyslání záchranných složek ze SRN na místo události. Operační středisko tak začalo postupovat dle již zmiňovaného operačního postupu č. 246, kde v kontrolní listu pro podmínky povolání pomoci jednotek ze SRN je následující postup:

1. Přijetí žádosti od velitele zásahu, starosty nebo hejtmana, specifikovat síly a prostředky, ověřit žádost, domluvit místo pro překročení hranice.
2. Informovat řídicího důstojníka
3. Zformulovat a přeložit požadavky na příslušném formuláři
4. Odeslat formulář na příslušný kontaktní bod v SRN
5. Informovat Cizineckou a pohraniční policii
6. Informovat OPIS GŘ HZS ČR
7. Zajistit navedení vyžádaných SaP k místu události

Na strategické úrovni pak následují tyto kroky:

1. Zajistit tlumočnicka (prostřednictvím starosty nebo VZ)
2. Informovat příslušníka HZS kraje s dosažitelností vedení
3. Zvážit informování hejtmana kraje

Po vyhodnocení informací od velitele zásahu a předání požadavku velitele zásahu řídicímu důstojníkovi, který rovněž jel na místo události, připravilo operační středisko Ohlašovací formulář, na kterém uvedlo dostupné informace o nehodě a požádalo o spolupráci. V čase 07:07 minut byl formulář odeslán na operační středisko v Hofu, kde bylo převzetí formuláře ověřeno ještě telefonickým hovorem z telefonního centra tísňového volání. Záchranné složky na místě události mezitím začaly se záchrannými pracemi, především s vyproštěním zraněných osob z havarovaných vozidel. V čase 07:14 hodin se na místo dostavila policie ze SRN a členové německého červeného kříže. Vyprošťování zraněných osob bylo ukončeno v čase 07:19 hodin, kdy byly všechny

zraněné osoby předány do péče záchranné služby a to jak z české, tak i z německé strany. Zdravotníci zároveň informovali velitele zásahu, že si na místo zásahu povolali pro transport nejméně zraněných leteckou záchrannou službu. Na místě nehody nejprve v čase 07:28 hodin přistál vrtulník německé letecké záchranné služby, v čase 07:31 hodin pak i vrtulník z Plzně. V době přistání českého vrtulníku přijela na místo události i první jednotka PO, konkrétně ze Selbu. Vzdálenost k místu zásahu od jejich základny byla zhruba tři kilometry. Společně jednotky PO asistovaly při transportu zraněných do obou vrtulníků, jednotka HZS stanice Cheb poté doprovodila německé sanitky s českými účastníky dopravní nehody do chebské nemocnice. Celkem bylo při této nehodě zraněno sedm osob. V čase 07:50 hodin se na místo dostavily další dvě jednotky PO ze SRN, konkrétně z obcí Erkersreuth (vzdálenost na místo nehody od základny cca 2 km) a Wildenau (vzdálenost na místo nehody od základny cca 1 km). Ve všech případech šlo o jednotky FF. Těm následně velitel zásahu předal místo zásahu a jednotka HZS stanice Aš se po dohodě s německými kolegy vrátila zpět na svou stanici. Dle subjektivního hodnocení velitele zásahu po ukončení tohoto zásahu nebyly žádné z přítomných jednotek PO ze SRN dostatečně vybavené na zásah tohoto typu. Protože se do samotných záchranných prací vzhledem k dlouhým dojezdovým časům nezapojily, nemohl posoudit efektivitu jejich taktiky při řešení události tohoto typu. Operační středisko postupovalo v souladu s operačním postupem a na základě platných smluv a ujednání o přeshraniční spolupráci, i přes podrobnější informace o povaze zásahu (které operační středisko v době vyžádání přeshraniční pomoci mělo od velitele zásahu) nebylo možné jasně specifikovat jakou spolupráci bude vyžadovat. Tedy konkrétně které jednotky a s jakým vybavením bude na místě potřeba. Tím nemohlo operační středisko zaručit veliteli zásahu, že v adekvátním čase bude mít k dispozici dostatek sil a prostředků na dostatečné zvládnutí události.

5.2.3 Požár tržnice v Hraničné

Poslední popisovaný případ události, při které zasahovali jednotky PO z české i německé strany hranic, se od předchozích dvou liší především tím, že k povolání vzájemné pomoci nedošlo vyžádáním ze strany operačních středisek. K události došlo ve středu 11. dubna 2012 v Hraničné na Sokolovsku. Oheň zasáhl dřevěné stánky na vietnamské tržnici včetně zboží ve stáncích. Tržnice se nachází přímo na hranicích se SRN, fakticky je ještě ne území Karlovarského kraje. Při zpozorování požáru tuto skutečnost začali oznamovatelé hlásit na tísňovou linku. Vzhledem k tomu, že takto blízko hranic se překrývají signály telefonních operátorů z České republiky a SRN,

tísňová volání přijali hasiči v obou státech. Operační středisko HZS v Karlovarském kraji po přijetí hlášení o požáru v čase 18:33 hodin na základě zjištěných informací vyslalo k likvidaci požáru jednotky PO z prvního stupně požárního poplachu. Zároveň operační důstojník v rámci znalosti dohody o přeshraniční spolupráci připravil kontrolní list pro případné povolání jednotek PO ze SRN. Čekal na potvrzení typu a rozsahu události od velitele zásahu na místě s tím, že by po dohodě s velitelem zásahu vyžádal pomoc od kolegů ze SRN. Po dojezdu první jednotky PO na místo události potvrdil velitel zásahu v čase 18:46 hodin doposud známé informace. Doplnil, že v jedné části hořící tržnice vidí i hasiče z Německa. Jejich počet ani počet a druh techniky v tento okamžik nevěděl, nedokázal tak odhadnout, zda síly a prostředky na místě po sloučení jednotek PO z Karlovarského kraje s německými jednotkami bude dostačující. Vzhledem na rychlost šíření požáru tak velitel zásahu bez ohledu na přítomnost jednotek ze SRN požádal přes operační středisko o vyhlášení druhého stupně požárního poplachu a vyslání příslušných jednotek PO. Operační středisko HZS po přijetí informace o přítomnosti německých hasičů na místě zásahu už příslušné operační středisko v SRN neinformovalo, pouze zprávu o této skutečnosti předalo na operační středisko Generálního ředitelství HZS ČR. V průběhu likvidace požáru se na místo události dostavil územní i krajský řídicí důstojník, který provedl průzkum počtu přítomných jednotek PO ze SRN. Za spolupráce jednoho člena místní jednotky PO se znalostí německého jazyka byl jednotkám ze SRN přidělen jeden úsek požáru a rovněž úsek doplňovacího stanoviště požární vodou. Kvůli nefunkčnosti hydrantové sítě přímo na tržnici bylo toto doplňovací stanoviště zřízené z hydrantové sítě na území SRN.

Na zdoání požáru se tak podílelo 7 vozidel jednotek PO ze SRN v celkovém počtu 35 zasahujících hasičů. Kromě zásahových cisteren měly tyto jednotky k dispozici i hadicový vůz, který využili pro dálkovou dopravu požární vody hadicovým vedením z doplňovacího stanoviště na území SRN, dále pak využily i vlastní výškovou techniku pro likvidaci požáru na střeších prodejních stánků. Z Karlovarského kraje na místě zasahovalo sedm jednotek PO s deseti zásahovými vozidly v celkovém počtu 47 zasahujících hasičů.

5.3 Dílčí závěry studie

Praktická část této práce má potvrdit několik hypotéz. Tou hlavní je předpoklad, že úroveň a způsob současné spolupráce při řešení mimořádných událostí přeshraniční pomocí není dostatečný. Z dílčích závěrů případové studie vyplývá, že je možné konstatovat ne příliš dostatečnou úroveň, tedy potvrzení hypotézy. Ve všech případech

byl zjištěn výrazný prostor pro vylepšení. Obecně je možné i říct, že už samotné základní nastavení dosavadní spolupráce je velmi neefektivní a společné případy je nutné řešit individuálně dle okamžitého zjištění situace v místě události. Přitom by této improvizaci bylo možné předejít zlepšeným způsobem využívání přeshraniční spolupráce. V první části u úvodních dvou popisovaných případů, tedy požáru v Klingenthalu a dopravní nehody u Aše, je jasná značná nedostatečnost způsobu vyžádání pomoci. Pokud by operační střediska spoléhala pouze na telefonní spojení, je nutné zajištění dostatek sloužících příslušníků s odpovídající znalostí cizího jazyka. Pro vzájemnou spolupráci by bylo výhodnější, aby tato znalost byla oboustranná, tedy nejen znalost němčiny u příslušníků operačního střediska HZS, ale rovněž znalost češtiny u operátorů ze SRN. Tato podmínka je velmi těžko realizovatelná v krátkodobém časovém horizontu. Navíc by vyžadovala stálou přítomnost takto jazykově vybavených příslušníků na každé směně na operačním středisku. Poloha kraje a tím i možnost komunikace nejen s jednotkami PO ze SRN jasně naznačuje potřebu mít k dispozici dostatek příslušníků schopných komunikovat v cizím jazyce, především v němčině. V posledních letech je znalost německého jazyka na úrovni Standardizované jazykové zkoušky dle rozhodnutí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR ve stupni 2 požadována v rámci přijímacího řízení příslušníků na operační středisko v Karlovarském kraji. Vzhledem k poměrně nízké fluktuaci příslušníků sloužících na tomto oddělení HZS Karlovarského kraje je tak tato podmínka sice přínosem, ale spíše v dlouhodobém hledisku. Jako výhodnější se tak jeví použití ohlašovacího formuláře, který je sestaven shodně v obou jazycích. Jako nedostatečná ale zůstává současná forma tohoto formuláře, kde především zcela chybí jasné určení druhu vyžadované pomoci, tedy konkrétní zásahová technika a počet požadovaných hasičů. Ta musí vycházet z poplachového plánu a podpořena místní znalostí. U všech zkoumaných případů bylo minimální hodnocení taktiky vedení zásahu ze strany zasahujících hasičů směrem k operačnímu středisku. Většinou se jednalo o částečné hodnocení více subjektivních dojmů, často pouze formou telefonického hovoru během hlášení ostatních skutečností o zásahu. Pokud operační středisko nemá dostatek znalostí o úrovni zasahujících jednotek, jejich vybavení a samotné taktice zásahů dle standardů výcviku v SRN, velmi těžko může rozhodnout, zda požadovaný počet sil a prostředků v rámci vyžádané přeshraniční spolupráce bude dostačující. Tím jsem potvrdil předpoklad druhé hypotézy, tedy operační střediska nemají dostatek důležitých informací pro svá rozhodnutí.

V případě požáru v Klingenthalu, kdy si pomoc žádalo operační středisko ze SRN, mělo operační středisko HZS velmi málo informací pro rozhodnutí, jakou techniku

v rámci zajištění spolupráce vyslat. Nebylo jasné, jakého rozsahu je požár v daném okamžiku, kolik sil a prostředků je na místo vysláno ze strany SRN, zda dochází k ohrožení dalších objektů či života a zdraví nějakých osob. Stejně tak nebylo vůbec zřejmé, jak velkého rozsahu si německá strana pomoc vůbec žádá. V případě dopravní nehody u Aše velitel zásahu podal dostatek informací, jakou pomoc by na místě potřeboval. Jednalo se především o vyslání jednotky nebo jednotek, které jsou připravené výcvikem a vybavením na zásah s vyproštěním zraněných osob z havarovaných vozidel. A to v adekvátním čase. Pro přesnou žádost o konkrétní síly a prostředky ale operační středisko HZS nemělo možnost. Zcela totiž chybí jakákoliv znalost pokrytí jednotkami PO v oblastech na území SRN, jejich členění, jejich úroveň schopnosti vést požadovaný zásah stanovená například předurčeností na dopravní nehody, jejich vybavení a to nejen konkrétní zásahovou technikou, ale i věcnými prostředky požární ochrany a v neposlední řadě i přehled odhadu dojezdových časů, alespoň podobnou formou jako v ČR, tedy stanovením času pro výjezd jednotky dle kategorie. Při posledním popisovaném případě, požáru tržnice v Hraničné, byl vyslaný počet sil a prostředků na obou stranách dostatečný a komunikací přímo na místě pak byla dostatečná i taktika vedení samotného zásahu. Nestalo se tak ale na základě dohody a spolupráce mezi operačními středisky. Každá strana při přijetí informací o požáru postupovala samostatně. Při požáru takového rozsahu a navíc v příhraniční oblasti by zcela zřejmě k vyžádání pomoci došlo, opět by ale nastal problém, že by operační středisko HZS nedokázalo kvůli neznalosti pokrytí a vybaveností jednotkami PO na území SRN dostatečně specifikovat, jakou konkrétní pomoc vyžaduje. Třetí předpoklad o možnosti zvýšení efektivity výsledky průzkumu rovněž potvrdily. Spolupráci při vyžadování sil a prostředků z cizího státu v rámci společného řešení MU lze zlepšit. Konkrétní návrhy na zlepšení jsou popsány v následující kapitole.

6 NÁVRHY ŘEŠENÍ A OPAŘENÍ

Stejně jako hypotézy rozdělím i návrhy na řešení zlepšení popisované problematiky na několik částí. Tou první budou návrhy a opatření týkajícího se procesu povolávání sil a prostředků pro vzájemnou pomoc, druhá část bude řešit možnost zlepšení samotného vedení zásahu na místě události.

Všechny zásadní argumenty, které ukazovaly dosavadní systém fungování vyžadování přeshraniční spolupráce jako nedostatečný, vycházely především z neznalosti místních podmínek. Konkrétně z neznalosti dislokace jednotlivých stanic jednotek PO, jejich zařazení a vybavení. Vůbec prvním krokem, který je nutné pro zlepšení připravit, je možnost nahlížení do poplachového plánu na obou stranách hranic. Operační středisko HZS v Karlovarském kraji by mělo mít k dispozici kompletní poplachový plán území SRN v příhraniční oblasti, na které se vztahují dohody a ujednání o přeshraniční spolupráce. Jedná se o MU menšího rozsahu, ne o katastrofy či havárie velkého rozsahu. Ty jsou řešeny odřady, kdy tedy není nutné pracovat s konkrétním poplachovým plánem. Pro ostatní události je ale potřeba pro správné rozhodnutí o vyslání požadovaných sil a prostředků či o zaslání žádosti o vyslání vědět, o jaké jednotky se jedná. Pro potřeby přeshraniční spolupráce není potřeba připravovat speciální poplachový plán, je možné vycházet ze stávajícího pro obě strany. Smlouva o poskytování vzájemné pomoci je uzavřena s konkrétními obcemi, kterých se přeshraniční spolupráce může týkat. S těmito obcemi pak jsou svázané obce na druhé straně hranic. Pro názornost je možné demonstrovat vyžádání dle poplachového plánu na příkladové studii. Pokud se jedná o pomoc v obci Klingenthal v SRN, je tato německá obec spjata s českým městem Kraslice. Vychází to primárně z polohy obou míst. Pokud tedy operační středisko v Plavně řešilo požár v Klingenthalu a požadovalo pomoc z ČR, mohlo v žádosti postupovat podle poplachového plánu pro území katastrálně spadající pod Kraslice. Ten je uvedený v příloze nařízení Karlovarského kraje, kterým se stanoví podmínky k zabezpečení plošného pokrytí území Karlovarského kraje jednotkami požární ochrany. Poplachový plán tak nabízí v prvním stupni požárního poplachu čtyři jednotky PO: HZS stanice Kraslice, JSDH Kraslice, JSDH Oloví, JSDH Rotava. Operační středisko ze SRN by tak mělo jasné dané, které jednotky si může vyžádat. V přehledu nabízených sil a prostředků by měla být i kategorie jednotky (především kvůli rozdělení, zda se jedná o profesionální jednotu či dobrovolnou) a dostupná technika, jako navíc pak například vzdálenost na hraniční přechod, kde se předpokládá, že budou jednotky překračovat hranice státu, a případnou předurčenost na zásah u dopravních nehod. Pro

tento konkrétní příklad události v Klingenthalu by mělo operační středisko mít k dispozici následující přehled:

HZS Kraslice	kat. I	výjezd do 2 minut	vzdálenost 5 km	DN: Ano
			technika: CAS 20 T815, CAS 32 T815, AŽ 30 Ifa, DA VW	
JSDH Kraslice	kat. II	výjezd do 5 minut	vzdálenost 5 m	DN: Ne
			technika: CAS 24 L101, DA A31	
JSDH Rotava	kat. II	výjezd do 5 minut	vzdálenost 11 km	DN: Ne
			technika: CAS 20 T815, CAS 32 T815	
JSDH Oloví	kat. II	výjezd do 5 minut	vzdálenost 16 km	DN: Ne
			technika: CAS 20 T815, DA Huyndai	

Z přehledu pak jasně vyplývá, co může mít operační středisko k dispozici a může si vyžádat konkrétní pomoc. Pro požár v Klingenthalu, kdy již na místo byly vyslány jednotky ze SRN, mohlo operační středisko specifikovat, že si žádá například jednotku HZS Kraslice s technikou CAS 20 a AŽ, dále pak jednotku JSDH Rotava s technikou CAS 32. Ze strany operačního střediska HZS by nedošlo k odhadu, co bylo vhodné vyslat, postupovalo by podle jasně definované žádosti. V případě, že by se rozsah události zvyšoval, bylo by zřejmé, jaká další žádost by z druhé strany mohla přijít, jakou konkrétní techniku by si mohli kolegové ze SRN vyžádat, a je možné tuto techniku již připravit k výjezdu.

Pro událost dopravní nehody u Aše, pokud v rámci studie obrátíme role tak, že by pomoc vyžadovalo operační středisko ze SRN, by byl možný následující přehled (bráno dle poplachového plánu pro město Aš):

HZS Aš	kat. I	výjezd do 2 minut	vzdálenost 2 km	DN: Ano
			technika: CAS 20 T815, CAS 32 T815, AŽ 30 MB	
JSDH Krásná	kat. III.	výjezd do 10 minut	vzdálenost 4 km	DN: Ne
			technika: CAS 32 T148, DA A31	
JSDH Hazlov	kat. III.	výjezd do 10 minut	vzdálenost 11 km	DN: Ne
			technika: CAS 25 Š706, CAS 32 T815	
JSDH Hranice	kat. III.	výjezd do 10 minut	vzdálenost 12 km	DN: Ne
			Technika: CAS 25 Š706, CAS 32 T148, DA A30	

Naprosto stejným způsobem je možné mít k dispozici přehled všech míst, kterých se přeshraniční pomoc týká. V rámci plošného pokrytí kraje by se jednalo o zhruba deset územních celků. Pro aktualizace přehledu by se stanovila určitá periodicita, v tomto případě by stačila půlroční.

Stejným přehledem, který by rovněž vycházel z plošného pokrytí jednotkami PO, by pak mělo disponovat i operační středisko HZS. V něm by stejně byly zaneseny jednotky ze SRN, především se zanesenou dostupnou technikou.

Tyto přehledy by pak měly být doplněny informací Karta jednotky a to pro všechny jednotky, které jsou v tomto přehledu. Na kartě jsou všechny informace z přehledu, navíc doplněné o konkrétní vybavení věcnými prostředky, které má jednotka k dispozici. Karty jednotek má HZS Karlovarského kraje zpracované pro všechny jednotky PO v kraji, s překladem do němčiny je může mít stejně k dispozici i operační středisko v SRN.

Protože se telefonické vyžádání spolupráce ukázalo jako nezaručující stoprocentní dostatečnost pro správné rozhodnutí, měla by komunikace probíhat na základě Ohlašovacího formuláře. Mělo by ale dojít k jeho upravení. Důležité je zachování přesných místopisných dat pro navedení jednotek na místo, aby nebylo nutné pro každou vyžádanou jednotku zajišťovat navedení k místu události. V žádosti by mělo být naprosto přesným způsobem definováno, o jakou událost se jedná podle typů událostí včetně podtypů. Měl by být rovněž stanoven rozsah události na stupnici podle závažnosti. U požárů by stačilo rozdělení do fází, tedy I, II, III nebo IV fáze požáru. Jako nedůležitější by pak měl být rozsah vyžadované pomoci, vypsáný podle přehledu v konkrétních bodech. Tedy jakou jednotku, jakou techniku. Více zefektivnit by se rovněž měl i způsob zasílání tohoto formuláře. Papírová forma zasláná faxem může zůstat jako záložní způsob. Technologie, kterými disponují všechna operační střediska, by bylo možné provázat až do stavu podobného současnému vyhledávání poplachu, tedy propsání přijetí žádosti o spolupráci do zavedených technologií s možností nahlížet do návrháře dostupné techniky. Telefonicky by mělo probíhat pouze případné ověření, zda žádost byla přijata a zda je řešena. V okamžiku, kdy by operační středisko HZS získalo informace o MU na území SRN, kde je zapotřebí spolupráce, a to elektronickou formou, může již současně dostupnou technologií stejně informovat i ostatní základní složky IZS o zahájené přeshraniční spolupráci.

Ve druhé části návrhu na zlepšení je nutné se zaměřit na taktiku vedení zásahu. Dosud vedené společné zásahy ukazují výrazné rozdíly v taktice. To lze upravit dvojitým způsobem. Jednak detailním hodnocením každého společného zásahu s vypsáním pozitivními i negativními stránkami z pohledu zasahujících hasičů, rozboru jednotlivých fází zásahu a návrhů na vylepšení. Tato hodnocení by měla být vypracována od obou stran zasahujících hasičů a po každém společném zásahu předána oběma stranám. Výstupy z těchto hodnocení by pak sloužily pro přípravu společných cvičení. Tím nejsou myšlena ukázková cvičení spolupráce určená spíše pro demonstraci fungování dohod,

ale naprosto běžný výcvik základních dovedností a znalostí každého hasiče. Společným běžným výcvikem by došlo ke sjednocení návyků na jednotlivé typy událostí a byla by tak zaručena zastupitelnost jednotek PO z obou stran hranic. Navíc operační střediska získají dostatek podkladů k zajištění místní znalosti o úrovni jednotek PO například v oblasti používání standardních věcných prostředků požární ochrany, což může být velmi rozhodujícím faktorem při volbě jednotek pro vyžádání nebo vyslání pomoci.

7 ZÁVĚR

V bakalářské práci jsem si určil dva hlavní cíle a to zmapovat způsob fungování jednotek požární ochrany v České republice a konkrétně v Karlovarském kraji a příhraničí, druhým cílem je pak zjištění efektivity vzájemné spolupráce jednotek požární ochrany v ČR a SRN. V teoretické části práce jsem zmapoval oblast požárních ochrany v České republice. V samotném úvodu jsem uvedl vznik požární ochrany a její vývoj na území dnešní České republiky. Popsal jsem, kdo je hlavním nositelem zajištění požární ochrany ve státě, jaké jsou hlavní úkoly Hasičského záchranného sboru a jaká legislativa je platná pro činnost jednotek PO. Podrobně jsem vysvětlil hlavní úkoly a činnosti, které jednotky PO pro zajištění požární ochrany vykonávají. V této části práce jsem analýzou stanovil poměr vykonávané činnosti jednotek PO a uvedl jsem, podle jakého řízení jednotky PO při plnění hlavních úkolů postupují. Zároveň jsem popsal rozdílný způsob zajištění požární ochrany v sousedním Německu. Tím se v teoretické části podařilo zmapovat rozsah působení jednotek PO a jejich kompetence a to jak na české, tak i na německé straně hranic. V praktické části jsem pak případovou studií potvrdil tři hypotézy této práce. Samotná případová studie se zabývala vybranými skutečnými případy, kdy na území Karlovarského kraje došlo k naplnění dohod o vzájemné přeshraniční spolupráci mezi jednotkami PO, a tedy došlo k samotnému společnému zdolávání následků mimořádné události. Vybrané případy byly voleny tak, aby co nejpřesněji demonstrovaly způsoby využití přeshraniční pomoci a zároveň poukázaly na nedostatky a tím i na prostor pro zlepšení fungování současného systému. Hypotéza, že úroveň dosavadní spolupráce není dostatečná, se plně potvrdila. Uzavřením dohody o spolupráci proces spolupráce nekončí, teprve praktické případy ukazují na nutnost vývoje této spolupráce. Rovněž druhá hypotéza se v celé míře potvrdila. Přeshraniční spolupráci je totiž možné aplikovat tak, aby došlo k naplnění dohody, tedy jednotky budou přes hranice vyslány, ale nikoho už nebude zajímat, zda takto vyžádaná a poskytnutá pomoc byla efektivní. Nebo je možné detailně zkoumat každý případ, kdy je vysoce pravděpodobné, že po každé vzájemné spolupráci se objeví postřehy pro zkvalitnění této činnosti. A to závisí především na získání co největšího množství relevantních informací, které budou co nejaktuálnější a budou věrohodným podkladem pro správné rozhodování. Ve vybraných případech operační střediska, která o vyslání požadovaných sil a prostředků rozhodují, takové informace neměla a hlavně neměla možnost si je včas vyžádat. Nedostatek informací pro rozhodnutí je zapříčiněný špatně nastaveným způsobem předávání zpráv při žádostech o vlastní pomoci (což se ukázalo i na popisovaných případech). Ve studii je jasně popsáno, k jakým nedostatkům

v rámci vyžadování pomoci dochází, jedná se především o nepřesné specifikování typu a rozsahu události, na kterou se vztahuje výzva o pomoc. Nejvíce nedostačující oblastí pak zůstává nemožnost výběru konkrétní pomoci. Operační střediska na obou stranách hranic nemají buď vůbec žádnou, nebo jen velmi mizivou představu o zajištění plošného pokrytí jednotkami požární ochrany na opačné straně hranic, stejně tak nemají žádné povědomí o stanovených poplachových plánech a tím nemají prakticky žádnou možnost vyžádat si podle rozsahu události odpovídající pomoc. Při správném vyhodnocení předchozích zkušeností je reálné zvýšit efektivitu vzájemné spolupráce, což je potvrzení i třetí hypotézy. V návrzích na zvýšení efektivity se tato práce nejvíce zaměřuje právě na stanovení jasných přehledů, jakou konkrétní pomoc je možné vyžadovat. Došlo by tím ke sjednocení postupů při výběru jednotek na zdolávání mimořádných událostí a tak i ke zvýšení úrovně samotného zásahu.

Tato práce má sloužit jako podklad pro stanovení úkolů pro HZS kraje, kterými by došlo k zajištění jak potřebných informací pro operační střediska, tak k aktualizaci operačních postupů pro případy vyžadování a poskytování přeshraniční pomoci. Úkoly musí vycházet ze stávajících dohod a je nutná kooperace se zástupci požární ochrany ze Spolkové republiky Německo. Na uzavřených dohodách o spolupráci je nutné dál pracovat, stále je aktualizovat a zapracovávat do nich nové poznatky, získané z konkrétních společných událostí.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Česká literatura

HANUŠKA Z., SKALSKÁ K., DUBSKÝ M., *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana Modul I.*, Praha. MV-Generální ředitelství HZS ČR, 2010, ISBN 978-80-86640-59-4.

KOLEKTIV AUTORŮ. *100 let stanice hasičů v Karlových Varech.* Karlovy Vary: HZS Karlovarského kraje. 2004. ISBN neuveden

KOLEKTIV AUTORŮ. *Stručný průřez historií hasičů v českých zemích.* Praha: MV-Generální ředitelství HZS ČR. 2001. ISBN 80-86284-15-8

KOLEKTIV AUTORŮ, *Havarijní plán Karlovarského kraje*, Krajský úřad Karlovarského kraje, 2012.

NITRA J., *Oheň a lidé v českých zemích do roku 1895.* Nové Město nad Metují: Vydavatelství Hasiči s.r.o, 2010. ISBN 978-80-904606-0-7

SKALSKÁ K., DUBSKÝ M., *Požární ochrana*, Praha, MV-Generální ředitelství HZS ČR, 2010, ISBN 978-80-86640-59-4

SZASZO M., *Stručná historie profesionální požární ochrany v českých zemích.* Český Těšín: MV-Generální ředitelství HZS ČR. 2010. ISBN 978-80-86640-60-0

ŠENOVSKÝ M., ADAMEC V., HANUŠKA Z., *Integrovaný záchranný systém*, Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství Ostrava, 2007, ISBN 978-80-7385-007-4.

ŠENOVSKÝ M., HANUŠKA Z., *Organizace a řízení*, Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, 2006, II. aktualizované vydání, ISBN 80-86634-22-1

WALLINGTON, N., *Světová encyklopedie Hasičské automobily & historie hasičství*, Dobřejovice : Rebo Productions CZ, spol. s. r. o., 2005. ISBN 80-7234-413-7

Seznam použitých internetových zdroj

Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. [Cit. 20.2.2014]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz>

Hasičský záchranný sbor Karlovarského kraje [online]. [Cit. 20.2.2014]. Dostupné z : <http://www.hzs-kvk.cz>

Ministerstvo vnitra [online]. [Cit. 20.2.2014]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz>

Karlovarský kraj [online]. [Cit. 20.2.2014]. Dostupné z: <http://www.kr-karlovarsky.cz>

Internetová encyklopedie [online]. [Cit. 20.2.2014]. Dostupné z: <http://www.de.wikipedia.org>

Krajské vojenské velitelství Karlovy Vary [online] [Cit. 20.2.2014]. Dostupné z: <http://www.kvv-karlovyvary.army.cz>

Seznam ostatních zdrojů

ZÁKONNÉ NORMY

Zákon č. 133/1985Sb., *o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.*

Zákon č. 239/2000 Sb., *o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, v platném znění.*

Zákon 238/2000 Sb., *o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů.*

Zákon č. 237/ 2008 Sb., *zákon o policii České republiky.*

Zákon č. 361/2003 Sb., *o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.*

Vyhláška č. 247/2001 Sb., *o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.*

Vyhláška č. 238/2001 Sb., *o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, jak vyplývá ze změn provedených vyhláškou č. 429/2003 Sb.*

INTERNÍ PŘEDPISY

Pokyn generálního ředitele hasičského záchranného sboru České republiky a náměstka ministra vnitra č. 10/2006, kterým se stanoví pravidla statistického sledování událostí a dokumentace o vedení zásahů

Pokyn ředitele Hasičského záchranného sboru Karlovarského kraje č. 4/2012, kterým se vydává organizační řád HZS Karlovarského kraje

Pokyn ředitele Hasičského záchranného sboru Karlovarského kraje 39/2008, kterým se stanoví organizace výkonu služby krajského operačního a informačního střediska Hasičského záchranného sboru Karlovarského kraje.

Dohoda o poskytnutí pomoci a spolupráci v rámci protipožární ochrany, 2007

Nařízení Karlovarského kraje č. 2/2012, kterým se stanoví podmínky pro zabezpečení plošného pokrytí území Karlovarského kraje jednotkami požární ochrany

Výroční zpráva o činnosti Hasičského záchranného sboru ČR za rok 2012

SEZNAM ZKRATEK

- CAS – Cisternová automobilová stříkačka
ČR - Česká Republika
HZS ČR - Hasičský záchranný sbor České Republiky
HZS kraje – Hasičský záchranný sbor Karlovarského kraje
HZS podniku – Hasičský záchranný sbor podniku
IZS – Integrovaný záchranný systém
Jednotka PO – Jednotka požární ochrany
Kategorie JPO – Kategorie jednotky požární ochrany
MU – Mimořádná událost
JSDH podniku – Jednotka Sbor dobrovolných hasičů podniku
JSDH obce – Jednotka Sbor dobrovolných hasičů obce
SRN – Spolková republika Německo
ZZS – Zdravotní záchranná služba

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulka 1: Operační hodnoty kategorií jednotek PO.....	15
Tabulka 2: Analýza zásahové činnosti HZS ČR dle typu události	60
Graf 1: Porovnání událostí podle typu na území KV kraje, rok 2012	61
Graf 2: Porovnání událostí podle typu na území KV kraje, rok 2011	62
Graf 3: Porovnání událostí podle typu na území KV kraje, roky 2006-2012	63
Graf 4: Porovnání událostí podle typu na území KV kraje, roky 2006-2012	63

SEZNAM PŘÍLOH

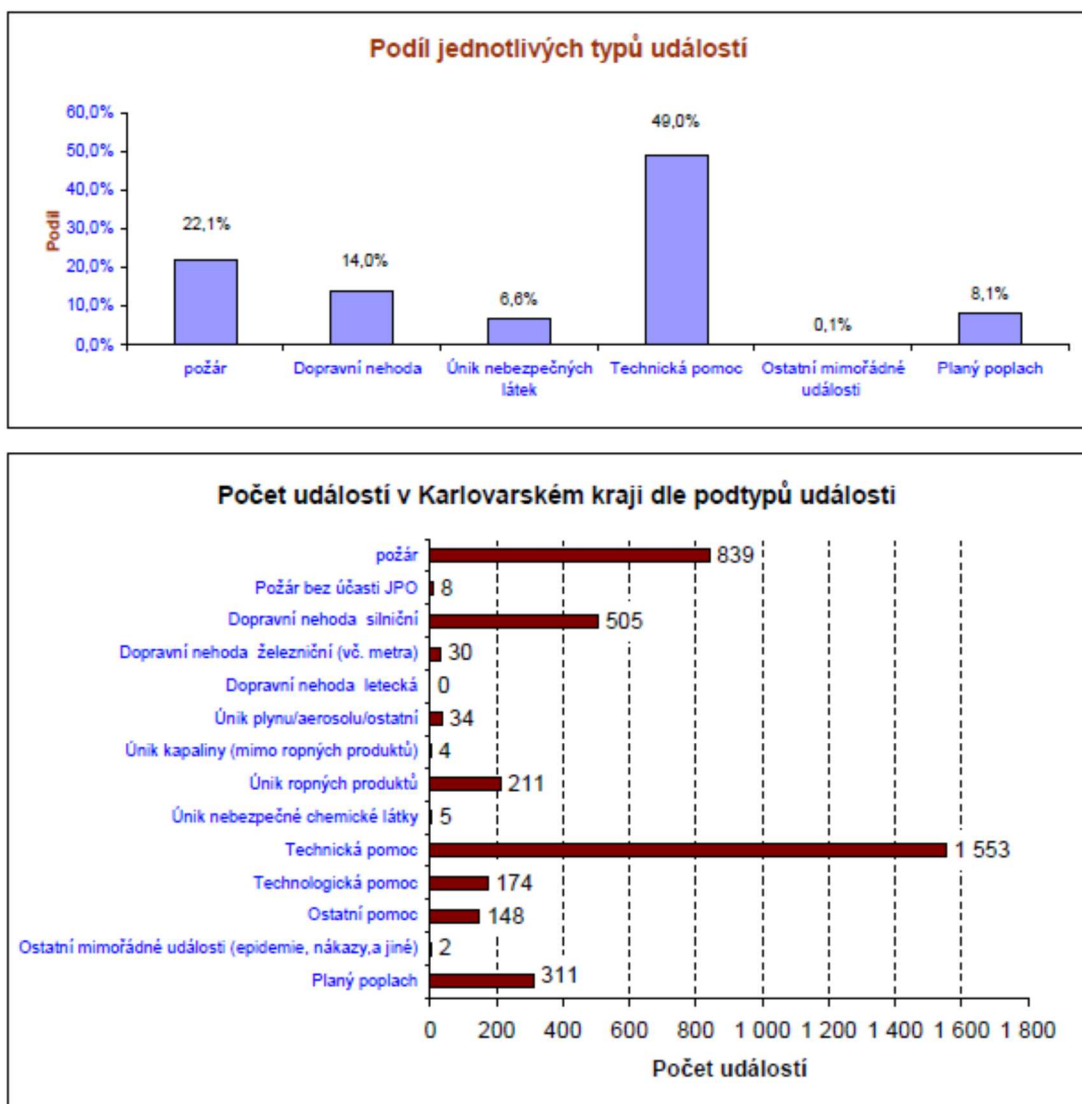
Příloha A – Ohlašovací formulář.....	I
Příloha B – fotodokumentace zásahů z vybraných událostí.....	II

Tabulka č. 2 Analýza zásahové činnosti HZS ČR dle typu události

Druh události	2011	2012	Index % 2012/11
Požáry s účastí jednotky PO	20 511	19 908	97
Dopravní nehody	17 061	18 910	111
Úniky nebezpečných látek	5 285	5 106	97
z toho „ropných produktů“	4 239	3 990	94
Technické havárie	50 035	52 084	104
Radiační havárie a nehody	1	1	100
Ostatní mimořádné události	6	67	1 017
Plané poplachy	8 202	7 909	96
UDÁLOSTI CELKEM	101 101	103 985	103

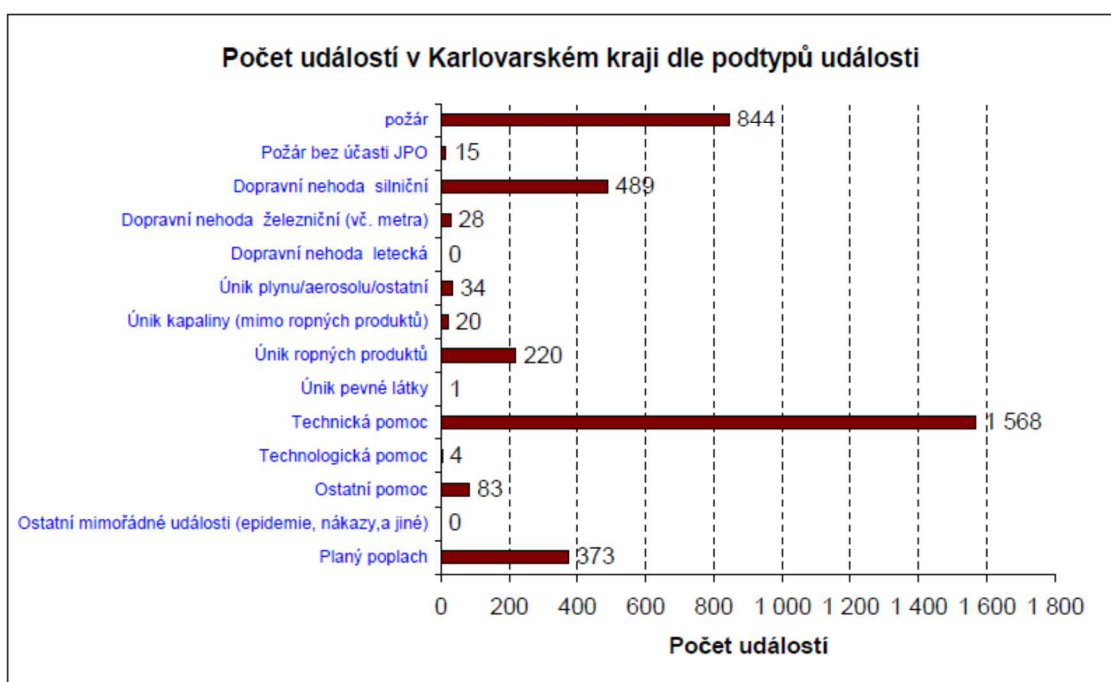
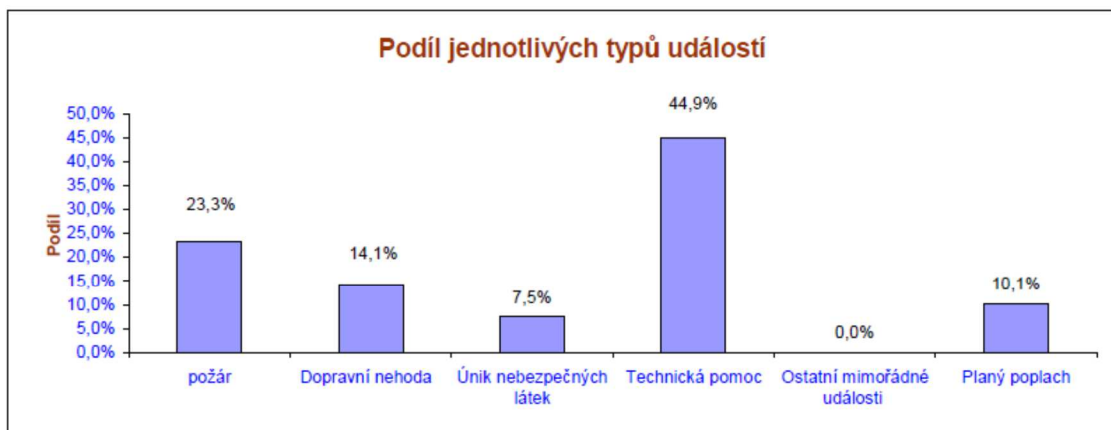
Zdroj: Výroční zpráva o činnosti HZS ČR 2012

Graf č. 1 Porovnání událostí podle typu na území KV kraje, rok 2012

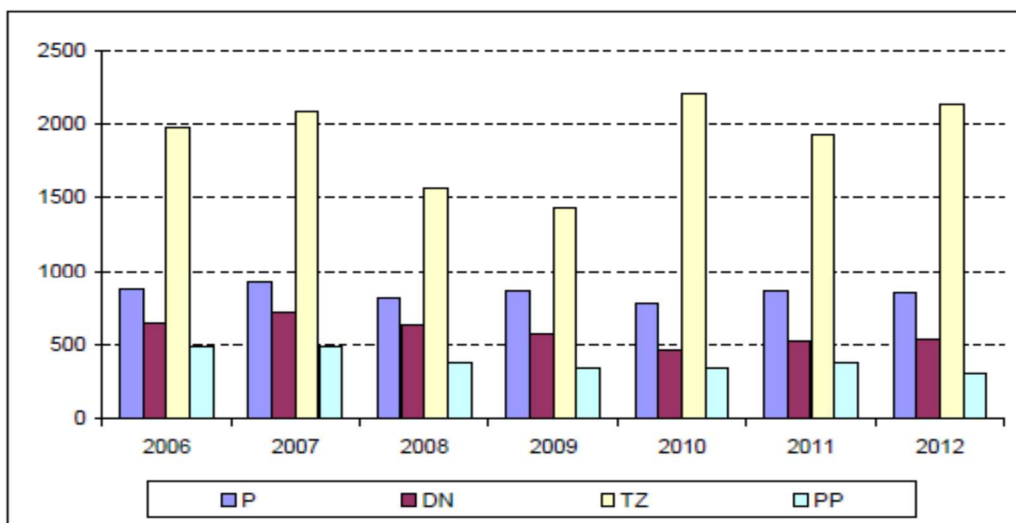
Zdroj: Statistická ročenka 2012, Příloha k roční zprávě o stavu PO za rok 2012 – č. 2, HZS Karlovarského kraje

Graf č. 2 Porovnání událostí podle typu na území KV kraje, rok 2011

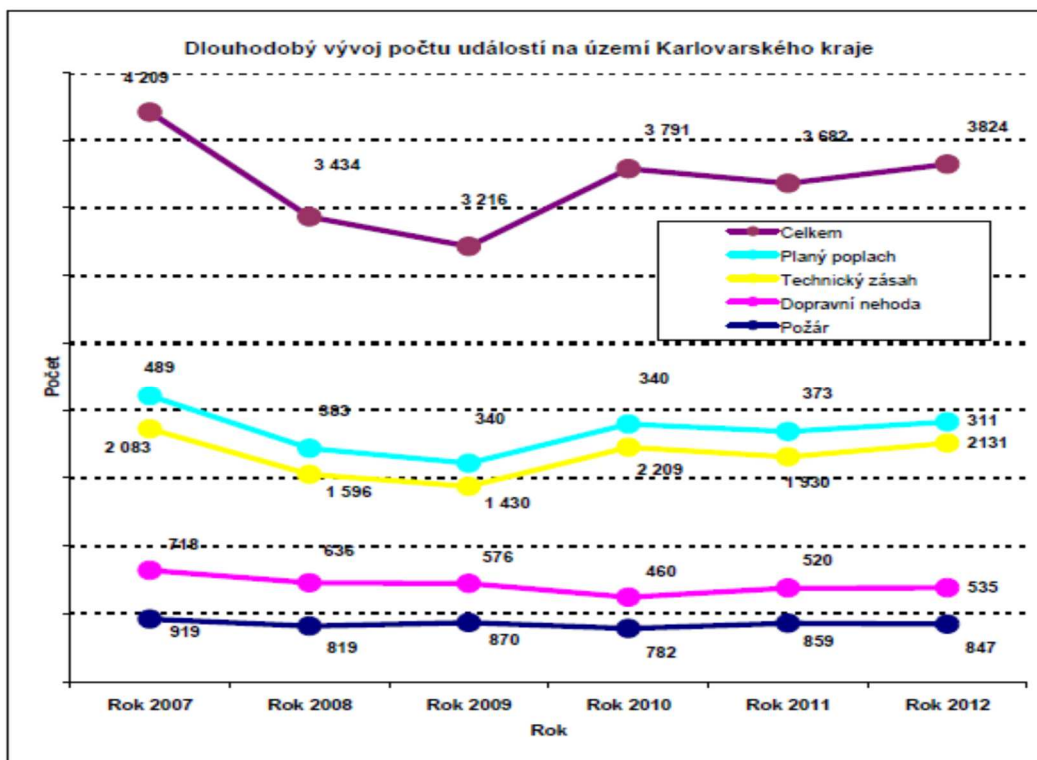
Zdroj: Statistická ročenka 2011, Příloha k roční zprávě o stavu PO za rok 2011 – č. 2, HZS Karlovarského kraje

Graf č. 3 Porovnání událostí podle typu na území KV kraje, roky 2006-2012

Zdroj: Statistická ročenka 2012, Příloha k roční zprávě o stavu PO za rok 2012 – č. 2, HZS Karlovarského kraje

Graf č. 4 Porovnání událostí podle typu na území KV kraje, roky 2006-2012

Zdroj: Statistická ročenka 2012, Příloha k roční zprávě o stavu PO za rok 2012 – č. 2, HZS Karlovarského kraje

Příloha A – Ohlašovací formulář

Meldeformular / ohlašovací formulář

bei grenzüberschreitenden Ereignissen oder Katastrophen und Hilfeleistung bei schweren Unglücksfällen
při událostech nebo katastrofách přesahujících hranice a při poskytnutí pomoci při těžkých haváriích

Ort / místo:

Datum:

Uhrzeit / čas:

An den nationalen Meldeskopf / na národní ohlašovací místo

Zur Weiterleitung an den nationalen Meldeskopf

Polizeipräsidium Chemnitz; Polizeiführer vom Dienst Tel.: 0049/ 371/ 387 100 Fax: 0049 / 371 / 387 106
HZS Karlovarského kraje, Operační a informační středisko Tel.: 00420/ 950 370 112 - 5; Fax: 00420/ 950 370 118 - 9

- Zutreffendes bitte ankreuzen/hodici se označte křížkem
- Überregionaler Alarm / Nadregionální poplach
(grenzüberschreitende Auswirkungen) (následky přesahující hranice)
- Örtlicher Alarm / Místní poplach
(ohne grenzüberschreitende Auswirkungen) (následky nepřekračující hranice)
- Information / Informace
- Hilfeleistung erbeten / Žádost o poskytnutí pomoci
- Rückruf erforderlich / Zpětný telefonát doporučený

Wer / kdo:

Absender / odesílatel:

Ereignis / událost :		
Wann / kdy:	Datum :	Uhrzeit / čas :
Wo/ kde:	Ort / místo :	Betrieb / závod :
Landkreis / okres:		
Was / co :	Schadensereignis / škodná událost	Menge, Ausmaß (množství, rozsah)
Wie / jak:	Sachverhalt, Auswirkungen	průběh události, následky
Bisher getroffene Maßnahmen / Dosud provedená opatření :		
Wer wurde bereits verständigt / kdo byl již vyrozuměn :		
Einsatzleitung / řízení nasazení:	Ort / místo:	Tel.:
		Fax.:
Art der erbetenen Hilfe / Druh vyžádané pomoci :		

Unterschrift des Dienststellenleiters / podpis SOD:

.....

Příloha B – Fotodokumentace vybraných událostí

Požár hotelu, Klingenthal, autor: HZS KV Martin Kasal

Dopravní nehoda, Aš-Selb, autor: HZS KV Martin Kasal

Požár tržnice, Hraničná, autor: HZS KV Martin Kasal

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Kasal Martin, DiS.

Obor: Bezpečnostní studia

Forma studia: Kombinované studium

Název práce: Efektivita využití přeshraniční spolupráce jednotek PO v podmínkách Karlovarského kraje

Rok: 2014

Počet stran textu bez příloh: 48 stran

Celkový počet stran příloh: 2 stran

Počet titulů českých použitých zdrojů: 10

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 6

Počet ostatních zdrojů: 15

Vedoucí práce: PhDr. Zikeš Libor